

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

“YEREL YÖNETİMLERDE DEMOKRASİ OLGUSU
AÇISINDAN KENT KONSEYLERİNİN ÖNEMİ VE VAN KENT
KONSEYİ UYGULAMASI”

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
SELAHATTİN KAHRAMAN

DANIŞMAN
DOÇ.DR. MUHİTTİN TATAROĞLU

MAYIS- 2015
MUĞLA

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

“YEREL YÖNETİMLERDE DEMOKRASİ OLGUSU
AÇISINDAN KENT KONSEYLERİNİN ÖNEMİ VE VAN KENT
KONSEYİ UYGULAMASI”

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
SELAHATTİN KAHRAMAN

DANIŞMAN
DOÇ.DR. MUHİTTİN TATAROĞLU

MAYIS- 2015
MUĞLA

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAMU YÖNETİMİ

YEREL YÖNETİMLERDE DEMOKRASİ OLGUSU
AÇISINDAN KENT KONSEYLERİNİN ÖNEMİ VE VAN KENT
KONSEYİ UYGULAMASI

Selahattin KAHRAMAN

Sosyal Bilimleri Enstitüsü'nce
"Yüksek Lisans"

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih :24.06.2015

Tezin Sözlü Savunma Tarihi :25.05.2015

Tez Danışmanı : DOÇ. DR. MUHİTTİN TATAROĞLU

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Namık Kemal ÖZTÜRK

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Hüseyin ÖZGÜR

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Muhittin TATAROĞLU

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Mehmet MARANGOZ

Mayıs, 2015

MUĞLA

TUTANAK

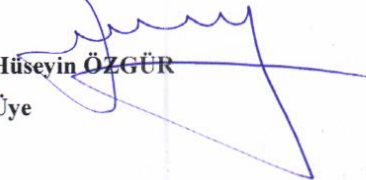
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 15.04.2015 tarih ve 676/2 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 24.16 maddesine göre, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi Selahattin Kahraman'ın "Yerel Yönetimlerde Demokrasi Olgusu Açısından Kent Konseylerinin Önemi ve Van Kent Konseyi Uygulaması" adlı tezini incelemiş ve aday 25/05/2015 tarihinde saat 13.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 60 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin kabul edildiğine aybınlığı ile karar verildi.

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Muhittin TATAROĞLU

Prof. Dr. Namık Kemal ÖZTÜRK
Üye

Prof. Dr. Hüseyin ÖZGÜR
Üye

YEMİN

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Yerel Yönetimlerde Demokrasi Olgusu Açısından Kent Konseylerinin Önemi ve Van Kent Konseyi Uygulaması” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

25/05/2015

Selahattin KAHRAMAN

TEŐEKKÜR

Destek, azim ve emekle aŐılmayacak hiçbir zor yol yoktur. Bu zor yol çevrenizdeki insanların özverileri ile kolaylaşmaktadır. AraŐtırmamın her aşamasında bu zor yolları kolaylaŐtıran, yoğun temposuna rağmen sınırsız sabır gösteren, bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, Danışman Hocam Sayın Doç. Dr. Muhittin Tataroğlu'na; Hiç bir zaman ilgi sevgi ve desteklerini esirgemeyen, evlatları olmaktan gurur duyduğum anne ve babama; Sabır ve ilgiyle çalıŐmalarım sırasında bana destek olan Yrd. Doç. Dr. M. Emin Usta'ya teŐekkürü bir borç bilirim.

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ	
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU	
YAZARIN	
Soyadı : Kahraman	
Adı : Selahattin	Kayıt No:10073695
TEZİN ADI	
Türkçe : Yerel yönetimlerde demokrasi olgusu açısından kent konseylerinin önemi ve Van Kent Konseyi uygulaması	
Y. Dil : Importance of City Councils in Regard with Democracy Culture of Local Governments- A Case of Van City Council	
TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans	
TEZİN KABUL EDİLDİĞİ	
Üniversite : MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	
Fakülte : İİBF	
Enstitü : SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
Tarih :25/05/2015	
TEZ YAYINLANMIŞSA	
Yayınlayan :	
Basım Yeri :	
Basım Tarihi :	
ISBN :	
TEZ YÖNETİCİSİNİN	
Soyadı, Adı : Muhittin TATAROĞLU	
Ünvanı : Doç. Dr.	

TEZİN YAZILDIĞI DİL : Türkçe	TEZİN
SAYFA SAYISI:	
TEZİN KONUSU (KONULARI) : 1. Demokrasi 2.Yerel Yönetimler 3.Kent Konseyleri	
TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER : 1. Yerel Yönetimler 2. Demokrasi 3. Yönetime Katılım 4. Kent Konseyi	
İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER: 1. Local Administrations 2. Democracy 3. Governance 4. City Council	
1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum. 2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir. 3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir.	
Yazarın İmzası : 	Tarih : 25/05/2015

ÖZET

YEREL YÖNETİMLERDE DEMOKRASİ OLGUSU AÇISINDAN KENT KONSEYLERİNİN ÖNEMİ VE VAN KENT KONSEYİ UYGULAMASI

Yönetimin ne olduğu, en iyi yönetimin hangisi olduğu hususu binlerce yıldan beri tartışıla gelmiştir. Bu tartışmaların odağında yer alan en önemli konulardan biri de yönetim erki içinde yönetilenlerin rolünün ne olacağıdır. Günümüz yönetim felsefesi, giderek yönetilenden yana bir sürece doğru yol almaktadır. Yönetilenlerin yönetim sürecinde etkin olması gerektiği düşüncesi, günümüzde yerel yönetimleri daha önemli hale getirmiştir. Yerel yönetimler halkın katılımını sağlamak konusunda çok önemli bir görev üstlenmektedirler. Bu nedenle halkın katılımının artırılması için yerel yönetimlere daha fazla önem verilmesi ve yerel yönetimlere katılımın teşvik edilmesi gereği ortaya çıkmıştır.

Ancak yönetim sürecinde tek başına yerel yönetimlerin varlığı hiçbir anlama gelmemekte, yerel yönetimlerin katılımcı mekanizmalarının işler hale gelmesi için yerelde halkın katılım sağlayabileceği ve söz sahibi olabileceği ortamların oluşturulması gerekmektedir. Son yıllarda Türkiye’de bu amaçla çaba harcanmaya başlanmıştır. “Yerel Gündem 21” projesi ve onun alt başlıkları halk katılımı yönünde önemli mesafeler alınmasını sağlamıştır. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve halk katılımının artırılması amacıyla oluşturulan kent konseylerinin halkın yönetime katılmasına ön ayak olduğu ve yerelde halkın ihtiyaçlarını daha etkin olarak karşıladığı görülmektedir.

Bunun en açık örnekleri kent konseyleri tarafından kente ilişkin hazırlanan, kent ihtiyaçlarına odaklı çalışma gruplarının oluşturulması ve ilgili grupların alanlarına ilişkin yaptıkları araştırmaların ve belirledikleri kentsel gereksinimlerin, yerel yönetimlerinin en önemli birimlerinden olan belediye meclislerinde gündeme gelmesi ve bu yönlü çalışmaların yapılmasıdır.

ABSTRACT

Importance of City Councils in Regard with Democracy Culture of Local Governments- A Case of Van City Council

It has been a hot debate for thousand years what and how a local government should be. At the centre of those debates are the role and stance of ruled citizens in relation with the authorities. Modern management philosophy approaches aim to put governed people in the centre of their policies. Giving ruled ones have their say on management strategies and let them to participate in local government decisions have resulted increase in importance of local government. More participation of the citizens should be encouraged to enhance the positive results.

Without involvement of citizens, it may be difficult to establish efficient governmental structures, which can be welcomed by citizens. Recently, attempts in Turkey to have people participate in decision making bodies have mounted. The project “Local Agenda 21” and its sub-projects have helped to ascend citizen participation on local governing issues in city of Van, Turkey.

City Councils have guided and motivated their citizens to take place in local decision making and provided help for needs of their own people. A crystal clear example of city council interaction with its citizens is organizing ‘need based support groups’ in city of Van. Those groups can detect what a city needs and help its citizens according to those needs in coordination with the city councils.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
DEMOKRASİ	4
1.1. Genel Olarak Demokrasi	4
1.1.1. Demokrasi Kavramı.....	4
1.1.2. Demokrasinin Tarihsel Gelişimi.....	6
1.1.3. Demokrasinin Dayandığı Temel İlke ve Değerler.....	8
1.1.4. Demokrasinin temel modelleri	10
1.1.5. Demokrasinin tarihsel uygulama modelleri.....	11
İKİNCİ BÖLÜM	14
YEREL YÖNETİMLER VE KENT KONSEYLERİ	14
2.1.Yerel Yönetim Kavramı	14
2.2. Yerel Yönetimlerin Tarihsel Gelişimi	16
2.3.Yerel Yönetimlerin Sınıflandırılması	18
2.3.1. Belediyeler.....	19
2.3.2. Büyükşehir Belediyeleri	19
2.3.3. İl Özel İdareleri.....	20
2.3.4. Köyler	21
2.4. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Demokratik Boyutu	22
2.5. Yerel Yönetim Kurumunun Gelişmesinin Nedenleri	24
2.5.1. Sosyolojik Etkenler.....	24
2.5.2. Demokratik Etkenler.....	25
2.6. Yerel Yönetimler ve Demokrasi İlişkisi	26

2.7.Türkiye’de Kent Konseylerinin ve Yerel Yönetimlerin Tarihsel Gelişimi	27
2.7. Kent Konseylerinin Yasal Çerçevesi	32
2.8. Türkiye’deki Kent Konseyleri Birlikleri	37
2.9. Türkiye’deki Kent Konseyleri Birlikleri	37
2.9.1. 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda Kent Konseyi.....	37
2.9.2. Kent Konseyleri Yönetmeliği	38
2.9.3. Kent Konseylerinin Yapısı Ve Mevcut Durum	41
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	45
VAN KENT KONSEYİ UYGULAMASI ÖRNEĞİ	45
3.1.Van Kent Konseyinin Oluşumu.....	45
3.2. Van Kent Konseyinin Organizasyon Yapısı.....	46
3.3.Ofisler	49
3.4.Meclisler	50
3.5. Çalışma Grupları.....	52
3.6.Yapılan Çalışmalar	55
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	63
4.1. Yönetim Açısından Konseyler.....	55
4.2. Yapılanma ve Çalışmalar Açısından Konseyler	55
SONUÇ.....	72
KAYNAKÇA	74
EKLER	81
ÖZGEÇMİŞ.....	82

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Van Kent Konseyi Organizasyon Şeması	48
---	----

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Kadın Meclisi Üye Dağılımı	50
Tablo 2: Gençlik Meclisi Üye Dağılımı	51
Tablo 3: Engelliler Meclisi Üye Dağılımı	51
Tablo 4: Van Kent Konseyi Yürütme Kurulu asil üyeleri.....	65
Tablo 5: Malatya Kent Konseyi Yürütme Kurulu asil üyeleri	51
Tablo 6: Nilüfer Kent Konseyi Yürütme Kurulu asil üyeleri	51

KISALTMALAR LİSTESİ

AKP : Adalet ve Kalkınma Partisi

CHP : Cumhuriyet Halk Partisi

HDP : Halkların Demokratik Partisi

YG : Yeni Gündem

T.C. : Türkiye Cumhuriyeti

M.Ö. : Milattan Önce

R.G. : Resmi Gazete

Y.Y.Ü : Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ÇAT : Çocuk Akıl Topluluğu

UGLA :Uluslararası Genç Liderler Akademisi (UGLA)

ÇoÇa : İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi

GİRİŞ

Günden güne önemi artan kent konseyleri, kentin başta sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda birçok alanda gelişmesine büyük katkılar sağlayan birimlerdir. Bu birimler ortak akıl, fikir, değerler ve kentleşme bilincinin oluşmasına ve değişmesine katkı sağlayarak, sürdürülebilir bir kalkınma beklentisini gerçekleştirme çerçevesinde çalışmalar yapmaktadırlar. Kent konseyleri, yerel ve demokratik katılım mekanizmaları arasında bulunmaktadır. Kent yönetimine katılma, kendini kent ortamında alıştırmaya ve kenti sahiplenme davranışı kent konseylerinin sosyal, kültürel ve kentsel yaşamına katkı sağlama anlamındaki hedefleri olarak görülmektedir. Kent konseyi yapısının yasal düzenleme neticesinde hayata geçirilmesi ile vatandaşların yönetime etkin olarak katılımı amaçlanmaktadır. Bu yapı oluşum itibari ile kentte yaşayanların tamamını kapsamaktadır.

Bu çalışmada demokrasinin ülkemizde tam olarak uygulanabilmesi için gerekli çalışmaların önemi ve bu çalışmaların varlığının bilinmesi, halkın demokratik yapıya olan katkılarının artırılması, vatandaşın yönetime etkin katılımını sağlayan “kent konseyi” uygulamasının gerçekleşme durumu ve kent konseylerinin kuruluş amacı gibi konulara yer verilerek bu çerçevedeki sorulara cevap bulunmaya çalışılmaktadır. Bu araştırmadan çıkacak sonuçların gelecek dönemlerde yapılacak araştırmalara kaynaklık edebileceği inancı, çalışmanın değerini artırmaktadır.

Çalışmada öncelikle konuyla ilgili literatür taraması yapılarak günümüze kadar yapılmış olan çalışmalar toplanmış, bu alanda yazılmış olan kitap, dergi, makale, araştırma ile internet ortamında konuyla ilgili yayınlar incelenmiş, ilgili kişiler ile görüşülmüş ve elde edilen tüm bulgular betimleyici bir yaklaşım ile değerlendirmeye alınmıştır. Bu çalışmalardan elde edilen verilerle çalışmanın teorik yapısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Araştırma örneğini Van Kent Konseyi oluşturmaktadır. Van Kent Konseyi, nüfus ölçeği olarak büyük ve uygulama tecrübesine sahip olması nedeniyle tercih edilmiştir. Daha sonra teori ile uygulama bir arada verilerek karşılaştırma yapma imkânı elde edilmiştir. Kent Konseylerinin işleyişi ele alınmıştır. Ancak yurtdışı tecrübelerle ilgili yeterli sayıda araştırma ve çalışma olmaması, çalışma esnasında uygulama alanına ilişkin istenen tüm verilere ulaşılamamış olunması bu çalışmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Bu güne kadar kent konseyleri ve işleyişi

çeşitli şekillerde incelenmiştir. Ancak bu konuyu, spesifik olarak yurt dışındaki katılım uygulamaları açısından ele alan yeterli sayıda çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmada, kent konseylerinin yurt dışındaki örnekleri daha çok teorik açıdan, Van Kent Konseyi ise uygulama açısından değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın amacı; 2005 yılında yenilenen 5393 sayılı Belediye Kanunu paralelinde vatandaşların yönetime etkin katılımını hedefleyen Kent Konseyleri'nin demokrasi, katılım ve yönetim kavramları bağlamında incelenmesidir. Bunun dışında ilgili yasa ile yönetime vatandaş katılımının yerel demokrasiye arzulan biçimde katkı yapıp yapmadığını ortaya koymaktır.

Çalışmanın birinci bölümünde demokrasinin tanımı ve demokrasinin tarihsel süreç içerisinde günümüze kadar geçirdiği evreler incelenmiştir. Demokrasi tarihinde uygulanan sistemlerin çeşitliliğinden hareketle demokrasi modelleri üzerinde durulmuştur. Demokrasinin ilintili olduğu kavramlar incelenmiş, demokrasinin varlığından söz edebilmek için sahip olması gereken araçların neler olduğu ele alınmış, demokrasinin uygulanmaya başlamasından sonra hakların gelişim evrimi ele alınmıştır. Ayrıca demokrasinin ilişkide olduğu disiplinler ve olgular incelenmiş, sağlıklı bir demokratik yapının varlığından bahsedebilmek için her birinin önemi vurgulanmıştır.

İkinci bölümde öncelikle yerel yönetim kavramı ve tarihsel oluşumu, yerel yönetimlerdeki demokrasi, yerel yönetim birimleri, yönetim ve katılım kavramlarının birbirleriyle olan ilişkileri incelenmiş ve önemi vurgulanmıştır. Yerel yönetimlere halkın katılımının yönetsel boyutu başta olmak üzere demokrasiye katkıları açısından ne kadar önemli olduğunun üzerinde durulmuştur. Kent konseylerinin yapısı ve işleyişi biçimleri ile Türkiye'deki yapıları hakkında bilgiler Avrupa'dan örneklerle ortaya konulmaya çalışılmıştır. YG 21'in tarihçesi ve ülkemizdeki uygulamaları ile kent konseylerinin kuruluş amacı, yasal dayanağı ve yapısı ile işleyişi ele alınmış, kent konseylerine yönelik eleştirel yaklaşımlar ortaya konmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde ise Van Kent Konseyi incelenmiş, bu kapsamda konseyi tanıttıcı bilgilere yer verilmiş, Van'da YG 21 uygulamaları 5393 sayılı yasa öncesi ve sonrası dönemler değerlendirilerek ele alınmıştır. Konsey ve çalışma gruplarından

bahsedilmiş, Van Kent Konseyi'nin yasal dayanağı, yapısı ve işleyişı tanıtılmış, Van Kent Konseyinin çalışmaları ile ilgili olarak bilgiler verilmiştir.

Son bölümde ise Türkiye'deki kent konseylerinin yapısı ve durumunu öğrenmek adına Van Kent Konseyi, Malatya Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi karşılaştırılarak ülkemizdeki durum analiz edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

DEMOKRASİ

1.1. Genel Olarak Demokrasi

Çalışmanın bu bölümünde demokrasi kavramı, tarihsel gelişimi, demokrasinin dayandığı temel ilke ve değerler ile tarihsel uygulama modellerine değinilmiştir.

1.1.1. Demokrasi Kavramı

Demokrasi kavramını sözlük anlamı ile incelemek gerekirse bu kavram tam olarak halkın kendi kendini yönetme biçimi olarak adlandırılabilir. Demokrasi sözcüğü Yunanca kökenli bir kelime olup halk veya tam yurttaşlık anlamındaki “demos” ile egemen olmak anlamına gelen “kratein” sözcüklerinden oluşmaktadır (Schmidt, 2002:13).

Demokrasi, siyasal bilimlerde en çok tartışılan kavramlardan biridir. Antik çağda Yunan şehir devletlerinde “*halk meclisinin egemenliği ve iktidarı*” anlamında kullanılmıştır. Geçmişte demokrasi daha çok yönetim biçimini nitelerken, günümüzde çok farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Demokrasinin günümüzde çok fazla rağbet görmesinin nedeni katılım hakkının yurttaşlarda olduğu temsili bir demokrasi tarzı arzusundan kaynaklanmaktadır. Oldukça dinamik bir anlamı olan demokrasi kavramı, tanımlanması zor olan kavramlar arasında yer almaktadır. Bunun esas nedeni insanlar veya toplumların, bir idealin ölçüsü şeklinde düşündükleri demokrasiyi değer yargıları, tercihleri ve isteklerine göre yorumlamalarıdır (Yüce ve Demir, 2011:148).

Demokrasi, klasik tanımıyla halkın yönetimi yani halkın kendi kendini yönetmesi anlamı taşımaktadır. Demokraside halk, kendine ilişkin kural ve yaptırımları kendince belirleme konusunda çeşitli hak ve ödevlere sahiptir (Çukurçayır, 2008:16). Abraham Lincoln’un tarifi ile demokrasi; “*Halkın, halk tarafından ve yine halk için yönetimi*”dir. Jefferson ise demokrasiyi; “*Tüm yurttaşların, kendilerini yöneten kuralları ve bunlara ilişkin temel kararları kendilerince almasının ve yaptırıma bağlamasının hem hakları hem de görevleri bulunduğu bir yönetim tarzı*” ya da “*en üst iktidarın halkta bulunduğu ve halkın belli aralıklarla tanınan özgür seçimlerde temsilcilerini seçtiği, temsil ve*

devredilmiş otorite yoluyla halk tarafından dolaylı olarak kullanılan hükümet biçimine imkân veren siyasi sistem” şeklinde vurgulamıştır (Görmez ve Altınışık, 2011:32).

Demokrasiye ilişkin farklı tanımların yapılmasının kaynağında, sosyal ve ekonomik sistemlerin değişiklik göstermesidir. Ayrıca demokrasinin çoğunluğu ve farklılaşmayı esas alan yapısından dolayı farklı tanımların ortaya çıkması normal karşılanmaktadır. Demokrasinin farklı tanımlanan bu yapısı, farklı görüşlerin aynı ortam içinde tartışılması ve değişik fikirlere varılmasını sağlamaktadır (Yeşil, 2002: 2).

Devlet yönetiminde demokrasi, egemenlik hakkının halkın olduğu düşüncesine dayanan siyasal bir sistemdir. Farklı kişiler ve farklı düşünce sistemleri demokrasiyi, yaşam biçimi, siyasal sistem, ideolojik değerlendirme veya özgürlüklerle eş anlamlı sayabilmiştir. Özetle demokrasiyi, kişi-toplum ilişkilerinin belirlenme sürecine halkın tam anlamıyla katıldığı, azınlıkların haklarına saygılı bir çoğunluk yönetiminin gerçekleştirildiği, bireyin hak ve özgürlüklerinin korunduğu, bireylere fırsat eşitliği sağlayan yönetim şeklinde ifade etmek mümkündür. Yani demokrasi iktidarın halka ait olmasıdır.

Demokrasinin eşitlik ve özgürlük olarak iki temel ilkeye dayandığı görülmektedir. Bu iki ilkenin aynı anda var olmadığı sistem demokrasi ile ilişkilendirilemez. Demokrasinin dayanağı olan ilkeler aşağıda kısaca açıklanmıştır (Pustu, 2005:122);

- **Özgürlük ilkesi:** Özgürlük bireyin eylemlerinin, olmak istediği gibi gerçekleşmesinin engellenmemesi durumudur. Yalnız, demokraside bireylerin özgürlüğü sınırsız olmayıp başkasının özgürlüğünün başladığı yerde bireyin özgürlüğünün sınırlandırılması anlamına gelmektedir.
- **Eşitlik ilkesi:** Demokrasinin temeli olan eşitlik, bireylerin insani anlamda eşit siyasal değerde olmasını, bireyler arasında ayrımcılık yapılmamasını, eşit muamele edilmesini ve siyasal yönetime katılımında toplum üyelerinin eşit derecede hak sahibi olmasını kapsamaktadır.

Yukarıda ifade edilen ilkelere de anlaşılabacağı üzere demokrasi, vatandaşlar için mümkün olduğunca fazla eşitlik ve özgürlüğü bağdaştıran bir devlet yönetim biçimidir. Demokrasiye ilişkin tanımlar genel olarak aşağıdaki hususlara odaklanmaktadır (Karabulut, 2009: 9):

- Farklılıkların yönetimi
- Azınlık haklarını güvenceye alan yönetim
- Fakirin yönetimi
- Sosyal eşitsizliği yok etmeye çabalayan yönetim
- Fırsat eşitliği sağlamaya çalışan yönetim
- Kamu hizmetinde bulunmak için halkın desteğine dayanan yönetim.

1.1.2. Demokrasinin Tarihsel Gelişimi

Demokrasinin tarihsel gelişimini incelediğinde ilk olarak Antik Çağdaki Atina uygulaması göze çarpmaktadır. Aslında demokrasi tarihinin daha eski dönemlere uzandığı bir gerçek olsa da somut olarak ilk demokrasi uygulamaları eski Yunan şehirlerinden olan Atina'da karşımıza çıkmaktadır. Demokratik yönetimin ilk örneklerinden olsa da bu kentte uygulanan sistemin kısmi demokrasi olduğu gözden kaçmamalıdır. Kendi dönemine göre diğer şehir devletlerine oranla farklı bir yönetim biçimine bürünen Atina, demokrasiyi ilk olarak uygulayan ve yayılmasını sağlayan şehir devleti olma özelliğini taşımaktadır. Atina'da alınan kararlar halkın katılımı ve oyuyla gerçekleştirilmektedir (Karabulut, 2009:10-11).

Atina'da bir alanda toplanan halk, burada alınan kararları ve yaptırımları oylama hakkına sahipti. Bu durum demokrasinin en önemli ayaklarından olan seçme ve halkın karar vermesi koşullarının Atina'da yerine getirildiğinin göstergesi durumundadır. Halk tarafından alınan bu kararlar, yine halk adına bir grup tarafından uygulamaya konmaktaydı. Öte yandan Atina'da demokrasi ile bağdaşmayan anti demokratik uygulamalar da mevcuttu. Atina'da kararları oylama hakkı, sadece belli bir yaş üstü erkeklere tanınmaktaydı. Bu şehir devletinde yaşayan köleler, esirler, kadınlar ve bu şehirde doğmayan misafir olanlar oy kullanma hakkına sahip değildi. Bu durum demokrasinin önemli bir ayağı olan eşitlik ilkesi ile çeliştiği için Atina'da doğan demokrasi anlayışı sakat bir demokrasi olarak uygulamaya geçmiştir. Her ne kadar eksik ayaklara da sahip olsa Atina, tek kişinin mutlak hakimiyetine son vererek

yeni bir yönetim ve karar alma mekanizmasını devreye koyarak demokrasiye dair ilk adımların atılmasına öncülük etmiştir (Sander, 2007: 77).

Avrupa’da ise bu dönüşüm tek kişilik yönetimlerin yerini, feodal yapıya bırakması ile evrilmiştir. Toprak sahipleri ve varlıklı kesimler yönetimde söz sahibi olmuş ve kararlar bu gruplar tarafından alınmıştır. Avrupa’daki değişim ve dönüşüm devam ederek feodal sistem yıkılmış, yerini merkezi krallıklara bırakmıştır. Merkezi krallıklar ile birlikte önem kazanan toprağa bağlılık, ticaret ve zanaat beraberinde çeşitli sınıfları da ortaya çıkarmıştır. Bu dönemde burjuva ve işçi sınıfları önemli toplumsal aktörler olmuştur. Burjuva ve merkezi krallıkların mücadelesi sonunda monarşi sistemi de yıkılarak parlamenter döneme adım atılmış, daha demokratik bir yönetim oluşmuştur. Sosyalist ve Marksist eğilimi demokrasi anlayışı ile bu dönemde üretim araçlarının topluma mal edilmesi gündeme gelmiştir (Gözler, 2001: 49).

Orta çağda demokrasinin gelişimin en büyük adımlarından biri 1215 yılında gerçekleşen Magna Carta Libertatum'un (Büyük sözleşme) ilanıdır. Bu sözleşme ile kralın yetkisi din adamlarına ve halka karşı sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda 1265 yılında yapılan ilk seçimlerde katılım konusunda her ne kadar önemli kısıtlamalar olsa da ilk seçimler olma özelliğini taşır. Öte yandan İskandinav ülkelerinde ve İtalya’da çeşitli bölgelerde seçim sistemi ile meclisler oluşturma yoluna gidilmiştir. Fakat bu uygulamaların tamamında demokrasinin eşitlik ilkesi uygulanmamıştır. Oy kullanma hakkı sadece erkek olma, belli miktarda vergi verme gibi standartlarla kısıtlanıyordu. Kısıtlı demokrasi anlayışı 18. ve 19. yüzyıllara gelindiğinde Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi ve Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi ile önemli bir gelişim aşamasına girmiştir. Merkezi krallıklar ile burjuvazi arasında yaşanan bu çekişmeler monarşilerin sonu getirmiş, kimi yerlerde sosyalist akımları güçlendirmiştir (Sander, 2007: 77).

Yirminci yüzyıla gelindiğinde ise büyük imparatorluklar yıkılarak yerini demokratik denebilecek devletlere bırakmaya başlamıştır. Avusturya-Macaristan ve Osmanlı İmparatorluklarının yıkılmasıyla ortaya çıkan devletlerde nispeten önceki dönemlere göre daha demokratik bir uygulama hakim olmuştur. Tarihler 1929’u gösterdiğinde yaşanan büyük buhran ile demokratik yapılar yerini faşist diktatörlüklere bırakmaya başlamıştır (Karabulut, 2009:11-12)

II. Dünya Savaşı sonrasında ise büyük ülkelerdeki bölünmeler devam etmiş, savaşın ve bölünmelerin etkisi ile diktatörlükler son bularak liberal demokrasi ve kominizim etkili olmaya başlamıştır. Bir yandan Sovyet Rusya, komünizmi yaymaya çalışırken diğer yandan liberal demokrasiyi hakim kılmaya çalışan ABD demokrasiye şekil vermeye çalışmıştır. Bu doğrultuda yayılan demokrasi anlayışını analiz etmek gerekirse, farklı uygulamalar ve anlamlar yüklenen bu yeni akım, egemenlik bakımından doğrudan demokrasi ve temsili demokrasi olarak kategorize edilebilirken, tarihsel uygulama bakımından ise beş ana grup içinde toplaya biliriz. Bunlar: klasik demokrasi, koruyucu demokrasi, kalkınmacı demokrasi, liberal demokrasi ve halk demokrasisidir (Lijphart, 2008:62).

1.1.3. Demokrasinin Dayandığı Temel İlke ve Değerler

Demokrasi mevcut özelliklerinin yanında özgürlük, eşitlik, hoşgörü, çoğulculuk, temsil, hukukilik gibi belli başlı ilkeleri barındıran bir yönetim anlayışıdır. Demokrasiyi ayakta tutan ilkelere aşağıda değinilmiştir (Ergin. 2008:30-32)

- **Özgürlük**

Demokrasinin en belirgin ilkesi, özgürlüktür. Özgürlük olmadığında temel hak ve hürriyetlerin kullanımından söz edilemez. Özgürlükten kastedilen her insanın her istediğini yapabilmesi durumu değildir. Bu anlamda demokrasilerde özgürlük alanı sınırlıdır. Başka bir insanın özgürlük alanı ihlal edilemez. Buradan hareketle başka bireylerin özgürlüklerini kısıtlamamak şartıyla eğitim, çalışma, yaşama, haberleşme ve düşüncelerini ifade edebilme şeklindeki haklar demokrasinin güvencesi kapsamındadır (Tanilli, 1996:39).

- **Eşitlik**

Eşitlik, demokratik ilkeler kapsamında değerlendirilmektedir. Eşitlik, her insanın, diğeriyle bire bir aynı olması anlamında kullanılmaktadır. İnsanlar arasında farklılıklar vardır. Eşitliğin anlamı, her bir bireyin karar alma sürecinde iradelerinin eşit olmasıdır. Yani eşitliğin amacı siyasi iradenin, hiç kimseyi, din, dil ırk, yaş, eğitim, cinsiyet vb. farklılıklara ayırmayan bir bakış açısının varlığını kabul etmesidir. (Ergin. 2008:30-32)

- **Hoşgörü**

Demokrasiler hoşgörünün var olduğu siyasi ortamda bulunabilir. Demokrasi farklılıkların ortaya konulduğu ve aykırılıkların sergilendiği bir rejim biçimidir. Bu rejimin kalıcılığı konusunda hoşgörülü insanların varlığı toplumu şekillendirmektedir (Çeçen, 1995:578). Hoşgörü, toplumda farklı düşüncelerin saygıyla karşılanmasını ve demokrasinin var olabilmelerini sağlar.

- **Çoğulculuk**

Demokrasi çoğunluğun yönetimi olmayıp halkın yönetimidir. Fakat halkın bir kısmının değil de tamamının yönetimi şeklinde düşünülmelidir (Turhan, 1995:129). Azınlıktaki kişilerin hak ve hürriyetleri mevcut siyasi gücün garantisini altında olmalıdır. Çoğulculuk, siyasi iktidarın toplumun bütün kesimlerine eşit olacak şekilde dağıtılmasıdır. Bu anlamda toplumun farklı kesimleri de iktidarı denetleme gücüne sahip olurlar (Turhan, 1988:71).

- **Temsil**

Demokrasi anlayışı, milli iradenin parlamentoda temsil edilmesi düşüncesi temeline dayanır. Hızlı nüfus artışı, halkın karar alma sürecine katılımını zorlaştırdığı için doğrudan demokrasi yerine temsili demokrasiye geçilmesi bir zorunluluk olmuştur. Günümüzde de halk seçtiği parlamenterleri meclise göndererek yöneticilere temsil yetkisi vermektedir. Bu sistemin en önemli zaafı iki seçim arasında halkın söz hakkının olmaması yansın kendi seçtiği temsilcilere müdahale edememesidir. (Ergin. 2008:30-32)

- **Hukukilik**

Demokratik rejim, yöneten ve yönetilenlerin hukuka bağlılığını gerekli kılmaktadır. Belirlenen ve uygulamaya konulan politikalar hukuksal çerçevede gözden geçirilmelidir. Hukuk devleti, önceden belirlenmiş olan kurallara uyulmasını ve başka bir otorite tarafından kanun dışı uygulama yapılamayacağını şart koşar. Bu anlamda insan hakları ve demokrasi için öncelikle hukukun üstünlüğü söz konusu olması gerekir. Sonuç olarak hukukun olmadığı yerde demokrasi ve insan hakları da olmayacaktır.

- **Tahammül**

Bir toplumda ‘biz’ ve ‘onlar’ ayrımı iç dinamikler kapsamında çok tehlikeli bir durumdur. Bireyler arasında ‘öteki’ ayrımı tehdit olarak algılanmaktadır. Bu anlamda demokrasi, başkalarının düşünce ve davranışlarına tahammül etme

anlayışına dayanır. Ötekileşme ve ötekileştirme çalışmaları, demokrasi ile bağdaşmaz.

Demokratik rejim, yöneten ve yönetilenlerin hukuka bağlılığını gerekli kılmaktadır. Belirlenen ve uygulamaya konulan politikalar hukuksal çerçevede gözden geçirilmelidir. Hukuk devleti, önceden belirlenmiş olan kurallara uyulmasını ve başka bir otorite tarafından kanun dışı uygulama yapılamayacağını şart koşar.

1.1.4. Demokrasinin temel modelleri

- **Doğrudan Demokrasi**

Doğrudan demokrasi en kısa ve öz tanımı ile halkın kendine ilişkin kararları bizzat kendinin vermesidir. Herhangi bir aracı kişi yada kurum kullanılmadan halkın kararlara doğrudan katılımını ön gören bu model akıllara Atina örneğini getirmektedir. Atina'da da bu modelin benzeri bir örnek görmek mümkündür ancak doğrudan demokrasinin katılım ve eşitlik boyutu ile Atina örneği doğrudan demokrasiden ayrılmaktadır. Doğrudan demokraside halkın kendine ve yönetime ilişkin verilecek kararlara ayırım olmaksızın katıldığı modeldir. Kökeni halkın egemenliğine dayalı olan bu modelde egemenlik hakkı devredilemez. Bu hakkın devredilemezliğine ilişkin teori ise Rousseau'nun sosyal sözleşme doktrinine ve egemenliğin devredilmezliği kuramına dayanmaktadır. Doğrudan demokrasi halkın halk tarafından yönetilmesini öngörmektedir aslında. Bu durumda demokrasinin ideal anlamına en yakın model olarak görülebilir. Ancak günümüz demokrasi gereksinimlerine ve uygulanabilirliğine baktığımızda doğrudan demokrasi modelinin tam anlamı ile uygulanabilirliği mümkün görülmemektedir. Uygulamada da doğrudan demokrasi modeli günümüzde sadece İsviçre'de birkaç kantonda uygulanmaktadır. Doğrudan demokrasi daha çok küçük nüfus ölçekli bölgeler için uygun bir model olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle günümüz örnekleri çok sınırlıdır.

- **Temsili Demokrasi**

Temsili demokrasi demokraside ise temsiliyet sistemi ön plana çıkmaktadır. Doğrudan demokraside ön görülen halkın egemenliği bu sistemde temsilciler aracılığı kullanılmaktadır. Millete ait olan egemenlik yine millet tarafından seçilen

temsilcilere aktarılması yolunu ön gören bu model günümüz yönetim sistemlerinde çoğunlukla kullanılmaktadır. Özet olarak temsili demokrasi halkın egemenliğini kendi seçtiği temsilcileri aracılığıyla kullandığı demokrasi tipidir diye biliriz. Belirli aralıklar ile yapılan seçimlerde temsiliyet yetkisi verilen kişiler halk adına kararlar alabilmektedir. Bu model birçok ülkede uygulanmaktadır. Uygulama modelleri arasında Türkiye'nin yanı sıra ABD, Almanya, İngiltere, Yunanistan, Japonya ve benzeri birçok ülke gösterilebilir. Bu modelin günümüz yönetim biçiminde etkin olmasının temel sebebi nüfus yoğunluğunun beraberinde getirdiği doğrudan demokrasinin uygulanamaz duruma gelmesidir.

1.1.5. Demokrasinin tarihsel uygulama modelleri

Demokrasi modelleri tarihsel bakımdan farklılaşma göstermekle beraber uygulanış biçimleri açısından kategorize edilmiştir. 5 gruba ayrılan bu uygulamalar klasik demokrasi, koruyucu demokrasi, kalkınmacı demokrasi, liberal demokrasi ve halk demokrasisi olarak adlandırılır (Lijphart, 2008:62).

- **Klasik Demokrasi**

Klasik demokrasinin tarihsel dayanak noktası ve ilk örneği eski Yunan şehir devletleri olarak gösterilir. Atina'da halkın katılımı ile gerçekleşen meclislerde alınan kararların alınma şekli bu demokrasi çeşidinin bir örneğidir. Bu şehir devletinde meclis, sık sık toplanarak kararlar alırdı. Bu kararların alınmasında halk en önemli unsurdur. Alınan kararlar, seçilen konsey tarafından uygulamaya konulurdu. Öte yandan kamu çalışanları da kura ile belirlenirdi. Atina'da her ne kadar halk katılımı önemli bir unsur sayılmışsa da kölelerin, şehirli olmayanların ve kadınların karar meclislerine katılım ve oy kullanma haklarının bulunmaması demokrasi ile çekişmektedir. Bu çelişkilere rağmen Atina, klasik demokrasinin ilk uygulama örneklerinden biri olarak belirlenmiştir.

- **Koruyucu Demokrasi**

Yönetilenlerin, yönetenlere karşı bir koruma mekanizması olarak kullandığı bu demokrasi modeli, daha çok 18. ve 19. yüzyıllarda Ortaçağ'ın etkilerinden kurtulma çabasında olan Avrupa'da görülür. Yönetimin keyfi uygulamalarına karşın

yönetilenler oy hakkı ile kendilerini korumaya almaya çalışmıştır. Bu modelin en önemli dayanağı ve getirisi eşit oy hakkı, herkese oy kullanma hakkı fikri olmuştur. Önceki yüzyılda yani 17. yüzyılda John Locke, denetlenmeyen iktidara karşı oy hakkı fikrini dile getirmiş ancak John Locke, mülkiyete dayalı bir oy verme anlayışı benimsediğinden tam anlamı ile durumu demokrat bir bakış açısıyla değerlendirememiştir. 18. Yüzyıla gelindiğinde ise yönetilenlerin keyfilğine engel olmak için genel oy hakkı fikri doğmuştur. Bu mekanizma ile yönetilenler yönetenler üzerinde bir kontrol ve bir denetleme hakkına kavuşmuştur.

- **Kalkınmacı Demokrasi**

Bu demokrasi modeli birey ve toplum gelişimi odaklıdır. Sürekli katılım ile bireysel özgürlüğün sağlanabileceğini savunan bu modelin temsilcilerinden Jean-Jacques Rousseau toplum kararlarına sürekli ve doğrudan katılım ile bireysel özgürlüğün genişleyebileceğini savunmakta, bu katılım neticesinde de genel iradeye vatandaşların itaat etmesi durumunun özgürlüğe kavuşturacağını belirtmektedir. Yine Jean-Jacques Rousseau, toplumun tüm anahtar kurumlarında, açıklık, hesaba çekilebilirlik ve adem-i merkezîyetçilik ile mümkün olacağını ifade etmektedir. Burada sözü edilen anahtar kurumlar, siyasi partiler, yasa yapıcı organlar gibi siyasi kurumlar olduğu gibi aile, işyeri gibi sosyal ve toplumsal kurumları da içermektedir. Bu modelin temelinde, siyasi iktidarın en düşük düzeyde uygulanması inancı bulunmaktadır. Ayrıca kalkınmacı demokrasi modelinde Jean-Jacques Rousseau, zengin, fakir, işçi ya da mülk sahibi ayrımı olmaksızın eşit oy hakkı fikrini savunmuştur. Mill ise bu fikre karşı çıkarak bütün siyasi fikirlerin eşit olmadığına inanmış ve buradan hareketle de çoklu oy verme sistemini öngörmüştür. Çoklu oy sistemine göre herkes eşit oy hakkına sahip değildir. Vasıfsız işçiler tek oy, vasıflı işçiler iki oy, donanımlı meslek grupları beş oy gibi. Bu şekilde Mill “çoğunluğun tiranlığı” fikrinin önüne geçilebileceğini düşünmüştür. Mill fikirlerinde müzakereci demokrasi ve parlamenter demokrasi fikirlerini barındırmıştır.

- **Liberal Demokrasi**

Liberal demokrasi eşitlik ve özgürlük üzerine kurulan bir model olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle bireysel eşitlik konusunda, bu model ön plana çıkmaktadır.

Tüm yurttaşların eşit imkânlarla sahip olduğu, rekabet imkânı sunan bir sistem olarak karşımıza çıkan liberal demokrasiyi, basit olarak, iktidarı halkın belirlediği ancak bu iktidarın bireysel özgürlüklerle sınırlandığı bir siyasal sistem olarak belirtebiliriz. Hoşgörü ve tüm fikirlerin var olabildiği rekabet ve siyasi eşitlik prensiplerinde gerçekleştirilen seçimlerle, iktidara temsili bireylerin getirilmesi liberal demokrasilerin temel nitelikleridir.

- **Halk Demokrasisi**

İkinci dünya savaşı sonrası oluşan bu model daha çok komünist rejimlere sahip ülkelerde ortaya çıkmıştır. Marx, Lenin gibi düşünürlerin fikirleri ile şekillenen bu demokrasi modeli aslında liberal demokrasiye karşı olarak çıkmıştır. Siyasal eşitliğin yanı sıra ekonomik ve sosyal eşitliğin sağlanması, bu modelde temel savunma noktasıdır. Politik eşitliği sadece yeterli bulmayan bu sistemde zenginliklere ortak sahiplik olgusu ile sosyal eşitliğin sağlanabileceği savunulmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE KENT KONSEYLERİ

Çalışmanın bu bölümünde yerel yönetim kavramı, tarihsel gelişimi, sınıflandırılması, Türkiye’de yerel yönetimlerin demokratik boyutu, yerel yönetim kurumunun gelişmesinin nedenleri, yerel yönetimler ve demokrasi ilişkisi, kent konseylerinin yasal çerçevesi ve Türkiye’deki kent konseyleri birliklerine değinilmiştir.

2.1.Yerel Yönetim Kavramı

Yerel yönetimler, bir devletin belirli bir bölgesini idare etmek ve yönetmek için kurulan veya belirli bir bölgeyi temsil eden kuruluşlar olarak kabul edilmektedir. Türkiye’de yerel yönetimlere, köy, il özel idareleri ve belediyeler örneği verilebilir. Bunlar, hukuk düzeni çerçevesinde anayasal dayanaklar gösterilerek kurulmuşlardır. Yerel yönetimler, merkezi yönetimden bağımsız, tüzel kişiliği olan kuruluşlardır. Ayrı bir yönetim yapısı ve bütçesi olan özerk kuruluşlardır (Sünbül, 2012). Bu sayede merkezi yönetimden farklı ve bağımsız hizmetler sunabilmektedirler.

Yerel yönetim kavramı Fransız idari hukukundan gelme kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu mekanizma ile devlet yönetiminin tek elden yönetilmesinin önüne geçilmiş ve topluma sunulacak hizmetlerin, yine merkezi sistem vesayetinde yerel yönetimler aracılığı ile sunumu sağlanmıştır. Devlet hiyerarşisine dahil olmayan bu yönetim organları, tam anlamıyla olmasa da nispi bir özerkliğe sahiptirler. Yerel yönetimlere yetki devri ile sunulan yerel hizmetler, merkezi idarenin yükünü hafifletmektedir. Merkezi yönetim makro anlamda hizmetlere odaklanma fırsatı bulurken yetki devri sayesinde yerel yönetimler mikro anlamda bölgesel ihtiyaçları karşılarlar. Yetki devri ve paylaşımı neticesinde merkezi yönetimin yükü hafiflerken yerelde daha isabetli ve gerekli hizmetler sağlanır. Bu yönetim modeli içinde yer alan yerel yönetimler, merkezi yönetim dışında kendi başlarına bir tüzel kişiliğe, karar organına ve bütçeye sahiptirler. Yerel anlamda ihtiyaç duyulan hizmetleri belirleme ve buna ilişkin karar alma, bütçe oluşturma gibi görevleri yerine getirirler (Ergin. 2008:4-7)

Yerel yönetimlerin iki önemli özelliği vardır. Bu özelliklerin ilki yerel yönetimlerin yerel hizmet birimi olmalarıdır. Bu kapsamda yerel yönetimin, işletme,

üretme, ürettirme ve idare etme sistemi ön plana çıkmaktadır. İkinci önemli özellik de yerel yönetimlerin demokratik olarak kendi kendini yönetme birimi olma boyutudur. Bu özellikle yerel yönetimlerin bir siyasi yapı olma özelliğini temsil eder (Yıldırım, 1994:33).

Yerinden yönetimler kendi içinde de gruplara ayrılmaktadır. Bunlar “*yer yönünden*” ve “*hizmet yönünden*” yönetim şekilleridir. Üniversiteler ve TRT gibi yönetimler hizmet yönünden yerel yönetim sınıfına dahil olurken, yer yönünden yerinden yönetimler ise; “*bir yöredeki ortak ve yerel nitelikteki gereksinimlerin yeterli şekilde karşılanabilmesi için, hizmeti yerine getirmekle görevli kamu tüzel kişiliklerine özerklik tanınması*” olarak ifade edilir. Bunlara örnek olarak ise belediyeler ve köyler gösterilebilir (Nadaroğlu, 2001: 23-25).

Ekim 1992 tarih 21364 sayılı Resmi Gazete’de özerk yerel yönetim “*yerel makamların kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkânı*” şeklinde ifade edilmiştir (T.C. Resmi Gazete, 21364, 3 Ekim 1992). Yapılan tanımlar ve kanun maddeleri ışığında yerel yönetimlerin özerklik yapısına ilişkin özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

- a) Yerel yönetimler merkezi yönetimden bağımsız olarak tüzel kişiliğe sahiptir.
- b) Yerel yönetimler belli hizmetlerin yerel bazda karşılanması ve merkezi yönetimin yükünün hafifletilmesi bağlamında kurulmuşlardır.
- c) Yerel yönetim kuruluşlarının karar organları seçimle görev başına gelirler.
- d) Merkezi yönetimin, yerel yönetim üzerinde vesayet yetkisi ile denetim mekanizmasını sağlar.
- e) Yerel bazda verilecek hizmetlerin yerine getirilmesi için yerel yönetimlere gelir sağlanır.
- f) Yerel yönetimler kendi aralarından birlikler kurabilirler ancak bu durum Bakanlar Kurulu’nun izni ile gerçekleşebilir (Gözübüyük, 2003:114)

Demokrasinin en temel kurumu olan yerel yönetimleri vatandaşın kendi kendini yönetebildiği en küçük birimler olarak ifade etmek mümkündür. Yerel yönetim birimleri ülkeden ülkeye uygulanış açısından farklılık gösterse de her ülkede

vardır. Genel olarak dünyadaki uygulamalara bakıldığında hemen her yerde bir yerel yönetim birimi olan belediyelere rastlanmaktadır. Belediyeler yapıları itibarıyla halka en yakın yönetim birimleridir (Sünbül, 2012: 5).

Sonuç olarak yerel yönetimler, yasal olarak kendi görev alanı içinde olup başka bir yönetime bırakılmamış bütün işlerle ilgilenebilirler (Keleş, 1999:12). Yerel yönetimler yerinde kullandıkları özerklik alanına karşın, merkezi yönetimin himaye ve denetimindedirler.

2.2. Yerel Yönetimlerin Tarihsel Gelişimi

Yerel yönetimlerin devletin varlığı ile birlikte ortaya çıktığı düşüncesi egemendir. Devletin oluşumunda ilk şart mülkiyetin, ikinci şart ise toprağa dayalı örgütlenmenin gerçekleşmesi durumudur (Güler, 1998:25). Tarihsel gelişimde ilk olarak yerel yönetimler, askeri örgütlenme, ulusal savunma, suçluların yakalanıp gerekli şekilde cezalandırılması gibi devlete bırakılmış görevleri ifa etmekteydiler (Çevikbaş, 1995:70). Liberal tarih anlayışı, Batı Avrupa'da yerel yönetimlerin ortaçağda devlete rağmen "toplum" tarafından yaratıldığını, güçlü monarşilere rağmen ilerlediğini ileri sürmektedir. Tarihi gelişim içinde zamanla yok olan bu kurumlardan bazıları günümüze kadar ulaşabilmişlerdir (Görmez, 1997:45).

Yerel yönetimler için 20. Yüzyıl başları "*altın çağ*" şeklinde ifade edilmektedir. Bu dönemde, yerel birimler, halka merkezi yönetimin sunduğundan daha fazla hizmet sunabilmişlerdir (Keleş, 1999:34). Yerel yönetimlerin, siyasal, hukuki ve idari bir kurum olması, bu kurumların Ortaçağ Avrupa'sının bir ürünü olmasıyla, XII. yüzyıl Avrupa'sında başlayan ve boyutları bugüne kadar uzanan bir tarihsel olgu olarak kabul edilmiştir. Yine maliye, idare ve kolluk alanında örgütlenme örneği gösteren Ortaçağ İslam şehirleri için idari özerklikten ve yerel idari birim niteliğinden söz edilemez. Eski çağın "polis" veya "sitelerinde" devlet ve şehir iç içe olduğu için yerel yönetimler, altı yüz yıldan beri Avrupa'da yaşamıştır. Bu kendi kendini yönetme sisteminin devamlılığı demokrasinin varlığını sağlayan en önemli etken olarak kabul edilmiştir. 1949 yılında on Avrupa devleti tarafından meydana getirilen ve "*insan hakları ve çoğulcu demokrasiyi korumak, Avrupa'ya özgü kültür kimliğini geliştirmek, Avrupa'nın karşı karşıya bulunduğu azınlıklar, yabancı düşmanlığı, çevrenin korunması gibi sorunlara çözüm aramak*" biçimindeki Avrupa

Konseyi'nin yerel özerklik çalışmaları, 1985 yılında Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik şartının kabulüyle önemli bir aşamaya varmıştır. 7 Şubat 1992'de Maastricht'te Avrupa Birliği Antlaşması'nın imzalanması ile de yerel toplulukların daha iyi temsil edilmesi ve hizmette halka yakınlık ilkesinin değeri artmıştır. Osmanlı İmparatorluğunda 1850'li yıllara değin yerel yönetim çalışmaları, yerel hizmetler, kadılar, vakıflar ve loncalarca gerçekleştirilmiştir. Yerel hizmetlerin temelinde yer alan vakıflar, hastane, medrese, han, hamam, çeşme, köprü, eğitim, kültür, sağlık gibi hizmetler yapmaktadırlar(Es, 2008:27)

Türk yönetim tarihindeki köklü değişim Tanzimat ile başlamıştır. Modern kamu yönetim birimleri de bu dönemde oluşmaya başlamıştır. Bu anlamda ilk belediye teşkilatı, bu dönemde kurulmuştur. Kırım savaşından sonra 1855'de ilk belediye kurulmuş, başına da hükümetçe atanan bir Şehremini getirilmiş ve 12 kişilik bir şehir meclisi oluşturulmuştur. Bu oluşumdan önce İstanbul'da İntizam-ı Şehir Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyonun görevi de, kurulacak belediye örgütlerine önerilerde bulunmaktır. Bu önerilerle 1858 yılında İstanbul'un Beyoğlu ve Galata'da Altıncı Daire-i Belediye kurulmuştur. II. Meşrutiyet ile Kanun-i Esasi'nin tekrar yürürlüğe girmesiyle tasarı İdare-i Vilayet Kanunu Muvakkati adıyla 13 Mart 1913'te yasalaşmıştır(Çiçek, 2014:55)

Yerel yönetimlerde modernleşme süreci 1920'lerde dayanmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında yerel yönetimlere yönelik ilk kanun 1924 yılında çıkarılan Köy Kanunu olsa da, yerel yönetimlere ilişkin esas düzenleme, 1930 yılında kabul edilen 1580 sayılı Belediye Kanunu'dur. 1961 Anayasası demokratik düzenin kurulması ile Türkiye'de kurumsal yapıyı yeniden tanımlamıştır. 1961 Anayasasının 112 Maddesinde "*İdarenin kuruluş ve görevlerinin 'merkezden yönetim' ve 'yerinden yönetim' esasına dayandığı, idarenin bir bütün olduğu ve kanunla düzenlendiği*" belirtilmiştir. Anayasasının 116. Maddesinde yerinden yönetimlerin il, belediye ve köy olarak ayrıldığı belirtilmiş ve yerel yönetimler "*Müşterek mahalli ihtiyaçları karşılayan, karar organları halk tarafından seçilen kamu tüzel kişileri olarak*" tanımlanmıştır. Türkiye'de 1960'dan sonra planlı kalkınma dönemine geçilmiş ve 1961 Anayasası'na kalkınmanın planlı olacağı hükme bağlanmıştır. (Çiçek, 2014:59)

1980 sonrası büyük kentler için yönetim modeli, "*Büyükşehir Belediyesi*" yönetim modeli şeklindedir. Büyük kent yönetiminde birisi büyükşehir belediyesi,

diğerleri ise, ilçe belediyeleri veya alt kademe belediyeleri olmak üzere iki kademededen söz etmek mümkündür. 3030 Sayılı Kanunun 3. Maddesinde büyükşehir "*belediye sınırları içerisinde birden fazla ilçe bulunan şehir*" olarak tanımlanmış, yasanın 4. maddesinde de; "*büyükşehir dahilindeki ilçelerde, ilçelerin adını taşıyan ilçe belediyeleri kurulur*" hükmüne yer vermiştir(Çiçek, 2014:59)

Kamu yönetimindeki yeni anlayışlar gereği, 2000'li yıllara gelindiğinde belediye yasasının yapılanması gündeme gelmiştir. Bu doğrultuda 07.12.2004 tarihli 5272 Sayılı Belediye Kanunu 24.12.2004 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yasallaşmış ve ilgili Kanun 18.01.2005 tarihli Anayasa Mahkemesi'nin E2004/118 K2005/8 kararıyla şekil yönünden iptal edilmiştir. İptal edilen bu yasanın yerine 03.07.2005 tarihinde TBMM'de kabul edilen ve 13.07.2005 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan 5393 sayılı kanun yürürlüğe girmiştir.

2013 yılında büyükşehir belediyelerinin kurulmasına ilişkin 6360 sayılı Kanun Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu kanun ile büyükşehir belediyelerinin, hukuki statüleri düzenlenmiş, verilecek hizmetlerin plan ve programlarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Bu yasa ile 13 il belediye statüsünden büyükşehir belediyesi statüsüne geçmiştir. Statüleri değişen belediyeler ise şunlardan oluşmuştur: Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van. Önceden de büyük şehir statüsünde olan Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İstanbul İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun illeri ile birlikte büyükşehir belediye sayısı 30'u bulmuştur. Bu büyükşehir belediyelerinin (İstanbul ve Kocaeli hariç) mülki sınırları içinde kalan tüm köy ve belediyelerin kamu tüzel kişilikleri ortadan kaldırılmıştır. Bunun sonucunda köyler mahalle, belde belediyeleri ise her biri parçalanmadan isimleriyle mahalle olmuşlardır (<http://www.hukukihaber.net/mevzuat/buyuksehir-yasasi-neler-getiriyor-h29338.html>).

2.3.Yerel Yönetimlerin Sınıflandırılması

Yerel yönetimler önceki tanımlarımızda da yer aldığı gibi merkezi yönetiminin yetki devri ile oluşan, merkezi yönetimin dışında yerel gereksinimlere ilişkin verilecek hizmetleri yerine getirmek amacı ile karar organlarının halk

tarafından seçildiği yönetim birimidir. Bu yönetim birimleri demokratik ve özerk olarak ta nitelendirilebilir. Türkiye'deki yerel yönetim birimleri belediyeler, büyükşehir belediyeleri, il özel idareleri ve köyler olarak sınıflandırılmıştır.

2.3.1. Belediyeler

Belediye sözcüğü, Arapça “bld” kökünden gelip, şehre ait olan anlamındadır. Belediyeler, yerel temsili yönetimlerin en temel noktasında yer alan birimlerdir. Fransa'da “commune”, İspanya'da “municipio”, Almanya'da “germeinde”, İngiltere'de “borough” ve Amerika Birleşik Devletleri'nde “city ve town” isimleriyle bilinmektedir. Avrupa Birliği ülkeleri arasında belediyelerin büyük bir kısmı, kamusal işler, kamu düzeni, sosyal hizmetler gibi çok çeşitli kamu hizmetlerini yerine getirmektedirler (Ergin, 2008) .

Türkiye'de belediyeler 5393 sayılı Belediye Kanunu ile tanımlanmıştır. Bu tanıma göre kent halkının ortak yerel ihtiyaçlarının karşılanmasında görev alan kamu tüzel kişiliğine sahip olan, idari ve mali özerkliğe sahip yerel birimlere verilen isim olarak anlamlandırılmıştır. Yine bu tanımda yönetim ve karar organlarından olan belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanının seçmenler tarafından seçileceği ifade edilmiştir(Ergin, 2008) . .

2005 yılının Temmuz ayında yürürlüğe giren belediye kanununa göre, bir yerleşim biriminde belediye kurulma şartı olarak 5000 nüfusa sahip olma ve 5000 metre mesafede başka belediyenin bulunmaması koşul olarak sunulmuştur. Öte yandan köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşerek belediye kurabilmeleri için ise meskûn sahalarının, merkez kabul edilecek yerleşim yerinin meskûn sahasına azami 5.000 metre mesafede bulunması şart koşulmuştur.

2.3.2. Büyükşehir Belediyeleri

Metropolitan yönetimler, metropolitan alanların yönetimi ile bu bölgelerde yürütülen kamu hizmetlerinin önemli ölçüde ilişkisi vardır. Kentleşmenin artması, kentlerin büyümesi, yerel halkın hizmet noktasında taleplerinin karşılanamaz hale gelmesi ve belediye sınırlarının dışında plansız ve düzensiz gelişmelerin var olması “metropolis” veya “büyükşehir” vb. adlarda anılan yeni yerleşim yerlerinin yönetimi için özel modeller aranmasını gerekli kılmıştır (Kalabalık, 2005:69).

Türkiye’de büyük şehirlerin gelişimine bakıldığında ilk örneklerin 80’li yıllarda meydana geldiği görülmektedir. Türkiye’de büyükşehir belediyeçiliği kavramı ilk olarak 1984 yılında kullanılmaya başlanmıştır. 1982 anayasasınının 127. maddesinde yer alan “büyük yerleşim yerlerinde özel yönetim biçimleri oluşturulabilir” ifadesi ile yasal statü kazanan büyükşehir belediyeleri 1984 yılında kurulmaya başlanmıştır. Türkiye’deki ilk büyükşehir belediyeleri 1984 yılı Ocak ayında çıkarılan 2972 sayılı yasa ve 1984 yılı Mart ayında çıkarılan 195 sayılı kanun hükmünde kararname uyarınca üç büyük kentte kuruldu. Bu tarih itibarıyla, bu üç kentten, İstanbul’un on beş, Ankara’nın beş ve İzmir’in de üç metropoliten ilçesi vardı. 1986-1988 döneminde ise büyükşehir sayısı artmış ve beş şehir daha büyükşehir statüsüne kavuşmuştur. Büyükşehirlere ilişkin dönemsel olarak yapılan değişiklikler ve şehir nüfuslarının artması ile büyükşehir belediyelerinin sayısı da artmış ve 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı yasayla, büyükşehir belediye sınırları için yeni kıstaslar getirilmiştir. Bu ve benzeri yasa değişiklikleri sonunda 2014 yılında Türkiye’de büyükşehir belediye sayısı 30’u bulmuştur.

2.3.3. İl Özel İdareleri

İl özel idareleri, yerel yönetimlerin ara birimleri olarak tanımlanabilir. Fransa’da “the departement ve arrondissement”, İspanya’da “provincia”, Almanya’da “Landkreise” ve ABD’de “county” il özel idaresi statüsünde yer alan kurumlardır. Bu birimler, merkezi idare ile temel yerel yönetim belediyeleri arasında ara kademeyi oluşturan, temsili özelliğe sahip olan veya olmayan yerel yönetim şekilleridir. Ara birimler, belediyelerden daha az yerinden yönetilmekte ve daha çok merkezi idarenin yetki genişliği ilkesine tabi olarak çalışmaktadırlar. Ara birimlerin faaliyetleri dört geniş kategoriye ayrılabilir. Bunlar (Kalabalık, 2005:69):

- Belediyeler gibi, merkezi idare tarafından belirlenen politikalar kapsamında yerel hizmetleri yerine getirirler.
- Kendi alanlarında merkezi hükümet bakanlıklarının ve yerel faaliyetlerinin koordinasyonundan sorumludurlar.
- Sınırları içerisindeki yerel yönetim birimlerinin işlemlerinden dolayı teftiş ve denetimden sorumlu tutulurlar.

- Yetki genişliğine dayalı bu birimler yerinden yönetim faaliyetlerini organize eden temsili yerel organlara da sahiptirler.

Bu kurumlar, merkezi idarenin bir birimi gibi bazı hizmetleri yerine getirirler. Vali ildeki bütün merkezi idare birimlerinin yasal denetleyicisi ve kamu hizmetlerinde koordinasyon sağlayıcı konumundadır. Yerel yönetim birimlerinin faaliyetlerini yakından denetleyen il idareleri, valinin yönetimi altında, merkezden il meclislerine devredilen yerinden yönetim fonksiyonlarından bazılarını yerine getirirler (Kalabalık, 2005:69).

Türkiye’de il özel idare kavramına bakacak olursak son olarak 2005 yılında çıkarılan 5302 sayılı kanun ile bu yönetim organının görev ve faaliyet alanları belirtilmiştir. Yasanın 3’üncü maddesinde il halkının müşterek ihtiyaçlarının karşılanmasına vurgu yapılırken, bu organın seçmen tarafından seçilen idarî ve malî özerkliğe sahip olduğu ifade edilmiştir.

2.3.4. Köyler

Köy, tarımsal, iş ve güç bağlamında halkın küçük bir topluluk biçiminde kırsal bölgede yerleşmiş, seyrek bir nüfusa, toplumsal homojenliğe sahip ve halkında iç farklılaşmanın az olduğu yerler olarak tanımlanmaktadır. Köyler, belediye sınırları içerisinde ve o belediyenin coğrafi ve idari altı olan, yalnız onun yerini tutamayan birimlerdir. Köyler, insanların toplumsal bir varlık olmalarından dolayı sosyolojik bir olgudur. Bu yerleşim yerlerinden kimileri gelişme göstermeyip oldukları gibi kalırken, kimileri de nüfus ve ekonomik güç olarak büyüyerek şehir ve kasabalara dönüşmüştür.

Gelişmekte olan ülkelerde köyler genellikle tek kişi tarafından yönetilmekte ve istişari nitelik taşıyan meclisi bulunmaktadır. Ülkemizde 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesinde köy organlarından söz edilmiş ve kuruluş şekilleriyle görevleri bu yönetmelikte gösterilmiştir. 1876 tarihinde yürürlüğe konulan İdare-i Nevahi Nizamnamesi ile “*hane nüfusu 200’den az olan*” yerler köy olarak kabul edilmiştir. 17 Mart 1924 tarihinde, 442 Sayılı Köy Kanunu kabul edilerek köy idaresinin günümüzdeki esasları yürürlüğe girmiştir. Köy idaresi, kanunla açıkça tüzel kişilik şeklinde idari yapıdaki yerini almıştır.

Köye ilişkin tanımlara bakıldığında büyük ölçüde nüfusun esas alındığı ve köy tanımlarının belli bir fiziki mekânda yaşayan kişi sayısına göre yapıldığı anlaşılrsa da; köy kavramını tanımlamada yaşam biçimini esas alan yaklaşımların da olduğu görülmektedir. Bu yaklaşımların oluşmasında ana belirleyicinin o ülkenin gelişmiş ya da geri kalmış yapısı olduğu hususu dikkat çekmektedir. Geri kalmış ülkelerde köy kent ayırımı kesin çizgilerle ayrılmış olmasına karşın, gelişmiş ülkelerde kentte elde edilebilen her imkan köyde de elde edilebildiği için bu ayırım keskin biçimde ortaya konamayabilmektedir (Türkdoğan, 1977).

Türkiye’de nüfusu baz alarak köy tanımı yapan 442 nolu ve 18 Mart 1924 tarihli köy kanunu köyü, “nüfusu iki binin altındaki yerleşim yeri” ve “Cami, mektep, otlak, yaylak, bataklık gibi orta malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanların bağ, bahçe ve tarlalarıyla birlikte oturdukları yer” olarak tanımlamıştır.

Nadaroğlu ve Varcan’a (2005) göre köy, komün niteliği taşıyan ve varlığı büyük ölçüde geleneksel ve tarihi nedenlere dayanan bir yerel yönetim birimidir. İnsanların birlikte yaşama ve ihtiyaçlarını karşılama arzusundan doğmuştur.

Ozankaya’ya (1996) göre “köy toplulukları genelde tarımla uğraşan, içinde buldukları toplum bütünüyle ortak çıkarları az olan, sınırlı ölçüde örgütlenmiş bulunan, birbirleri karşısında da güçlü özerlik eğilimleri gösteren, toplumsal çevreden çok doğal çevreyle yoğun ilişkilerde bulunan, birkaç düzine ile bir kaç yüz arasında değişen sayıda hanelerden kurulu, belli ve özenle korunan sınırları bulunan topluluklardır.”

2.4. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Demokratik Boyutu

Demokrasi ve genel yönetim ilişkisi çoğulcu demokrasi olarak adlandırılmaktadır. Yerel yönetimler, demokratik yaşama, demokrasinin gelişmesine türlü yollarla katkıda bulunan kamu tüzel kişisidir. Halkın kendi kendisini yönetmesine olanak sağlaması açısından gerekli olan demokrasi eğilimini halk, yerel yönetimler içinde edinmektedir. Bundan dolayı John Stuart Mill ve Alexis de Tocqueville gibi düşünürler eserlerinde yerel yönetimlerden “*demokrasi okulu*” şeklinde söz etmişlerdir (Keleş, 1993:3). John Stuart Mill’e göre toplum ve devlet baskısına karşı bireysel öz gelişim hakkı ve çok sayıda insanın bu haktan

yararlanması imkânını savunmak, hayati derecede önemlidir. Alexis de Tocqueville'ye göre yönetsel merkezileşme, yabancılaşma, siyasal katılımın azalmasıyla kişilerin diğer bireylere ve kendi özgürlüklerine karşı duyarsız hale gelmesi eğilimleri arasında ciddi bir devamlılığın varlığı düşüncesini ileri sürmüştür(Çiçek, 2014:55)

Yerel yönetimlerin demokrasiye katkısı sadece halkın siyasal eğilimine katkıda bulunmaları ile sınırlı değildir. Yerel yönetimler, siyasal önderlerin yetişmesi konusunda kaynak teşkil edip okul vazifesi görmektedir. Birçok devlet ve siyaset adamı önemli görevlere yerel yönetimlerden gelmişlerdir (Keleş, 1999:3).

Demokrasiden beklenen, toplumda yaratılan oydaşmanın doğrudan siyasal güç haline gelebilmesidir. Bu durum kamu alanının sadece siyasal güç tarafından oluşturulması pratiklerine son verilmesi ve sivil toplum güçleri tarafından da oluşturulma pratiklerine yer verilmesini beraberinde getirmektedir (Tekeli, 1999:245). Katılımcı demokrasi bu açıdan üç temel sorunun ana hatlarını belirtmektedir:

- Temsili demokrasi yerel ihtiyaçlara cevap verememektedir.
- Kamusal katılım oy vermenin ilerisine geçmediği için oy verme oranları düşmektedir.
- Karar alma, güçlü çıkar gruplarına ve politika uzmanlarına ait bir alan şeklinde netleşmektedir.

Demokrasinin bu temel sorunları yerel yönetimlere yetki devri ile kamu hizmetlerine halkın katılımı sayesinde aşılmaya çalışılmaktadır. Bu sorunun kavramsal düzeydeki yanıtları, katılımcı ve çoğulcu demokrasi şeklinde yorumlanabilir. Böyle olmasına rağmen temsili demokrasi devamlılığını sürdürmektedir. Katılımcı demokrasinin temsili demokrasiyi yerinden edememesinin nedeni, katılımcı demokrasinin içinde barındırdığı yetersizliklerdir. Bu yetersizliklerden en önemlisi katılımcı demokrasinin barındırdığı anarşist eğilimlerdir. Katılımcı demokrasi, sistem bunalıma düştüğünde müdahalesinin neler olacağını ve nasıl geliştirileceğine dair olabilecek bir yanıt getirmemektedir. Bu durumda bu gereksinmeyi sağlayacak bir ulus devlet ve temsili demokrasi de varlığını korumaktadır (Tekeli, 2012: 46).

Bu tanımlar ve gereksinimler kapsamında Türki'ye deki yerel yönetimlerin demokratik boyutuna bakacak olursak; temsili demokrasinin egemen olduğu ülkemizde yerel yönetimler bu sistem ile yürütülmeye çalışılmaktadır. Seçim sistemi ile belirli aralıklar yapılan yerel temsilci seçimlerinde en yüksek seviyede katılım amaçlanmakta ve bu sistem temsili demokrasinin katılım ayağı yerine getirilmektedir. Öte yandan yerel seçimlerde her parti seçmeninden aldığı oy oranında belediye meclisinde temsil hakkı kazanmakta ve kararlarda söz sahibi olmaktadır. Böylelikle seçmenlerin neredeyse tamamı yerel anlamda temsil hakkı kazanmış olmaktadır.

2.5. Yerel Yönetim Kurumunun Gelişmesinin Nedenleri

Uluslar, toplumun tamamını ilgilendiren güvenlik, savunma ve bu sistemlere ait hukuksal düzenin korunması, altyapıların oluşturulması gibi ortak gereksinimleri karşılama faaliyetlerini yaparken, yerel yönetimler yerel konumdaki kamusal mal ve hizmetleri yerine getirilmektedirler. Devletin yerel düzeydeki hizmetlerin verilmesi işlevini yerel yönetimlere bırakmasındaki neden, merkezi yönetime göre hizmet üretimi ve paylaşımını, yerel halkın istekleri doğrultusunda daha uygun ve daha verimli ve etkin bir düzeyde yerine getirebilecekleri olgusudur. Bununla birlikte, bazı ülkelerde bu örgütlerin demokratik özellikleri ve etkinlikleri üzerinde odaklanılırken, bazılarında da yerel hizmetlerin yerine getirilmesinde bir araç olarak görülmüşlerdir. (Ersöz, 2000:78) Buradan hareketle yerel yönetimlerin oluşumunda etkin olan unsurlar farklılık teşkil etmekle birlikte bazılarını sosyolojik, işlevsel ve politik unsurlar olarak ele almak mümkündür.

2.5.1. Sosyolojik Etkenler

Yerel yönetim, insanların gruplar halinde yaşamlarının bir sonucu olarak oluşmuş toplumsal bir örgüttür. Yerel anlamda ortak gereksinimlerin gerçekleştirilmesi için zorunlu ve yararlı olan işlerin yapılması gerekliliği, politik, ekonomik ve toplumsal örgütlenme gereksinimi ve tarihsel gelenekler, yerel yönetimlerin meydana gelme nedenlerindedir. Yerel yönetimler halkın kendisinden beklediği bu görevlerini kamu yararı ilkeleri çerçevesinde, demokratik, çoğulcu ve

insan haklarını ön planda tutan yöntem ve tekniklerle kurumlandırılmış organları ve işlevleri yardımıyla gerçekleştirir(Varcan, 2009:9)

Halkın gündelik yaşamlarına dair sosyal ihtiyaçlarının sağlanmasında yerel ölçülerdeki örgütlenmelerin daha fonksiyonel olduğu açıktır. Güvenlik ve kalkınma ile beraber, ulaşım, sağlıklı barınma, içme suyu gibi gündelik yaşamı ilgilendiren uygar gereksinimlerin yerel örgütlenme kanalıyla sağlanmaya çalışılması, insanlık tarihi boyunca varlığını sürdüren bir olgu olmaktadır. Hizmetlerin yerinden sağlanması hedeflenerek oluşturulan yerel yönetimlerin, merkezi yönetime göre çok daha fazla mümkün olmaktadır. Dolayısıyla yerel yönetimlerin ülkelerin çoğunda toplumun sosyal, politik, ekonomik ve kültürel açıdan gelişmesinde önemli etkileri vardır(Varcan, 2009:8)

Günümüzde ise yerel yönetimi ön plana çıkaran sosyal faktörler önemini gittikçe daha da arttırmaktadır. Küreselleşmenin en büyük sosyal olgusu olan kentleşme ve yapılaşma süreci, kent nüfusunun hızlı biçimde artışıyla birlikte, bu nüfusun özelliği ve bileşimini de gittikçe daha fazla değişime uğratmakta, yerel ihtiyaçlara ve bunlara etkin biçimde cevap verecek kurumsal yapılanmaya da etki etmektedir(Varcan, 2009:9)

2.5.2. Demokratik Etkenler

Kamu hizmetlerinin sağlanmasında yararlanılan örgütlenme çeşitlerinden biri olan yerel yönetimler, görevleri ve nitelikleri dikkate alındığında yerel ve demokratik boyutu ön plana alınmaktadır. Yerel yönetim organları halk tarafından seçilmekte ve işlerliğinde halka yönelik sorumluluklar temel olarak alınmaktadır. Aynı zamanda yerel yönetimin, halka, yönetime katılımı teşvik amacıyla fazladan olanaklar sunmasından dolayı da özel bir yeri vardır. Bu tür çoğulcu katılım ise demokrasinin korunmasını sağlamak ve ülkenin, uzmanlaşmış yönetsel ve politik küçük bir kesim tarafından yönetilmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmak anlamında büyük önem kazanmaktadır(Pustu, 2005:125)

Politik dengeyi geliştirerek kamu politikalarına halk katılımını teşvik için büyük olanakların sadece demokratik etkenlerle gerçekleşmesi yönüyle yerel yönetimler özerkliği, serbestlik duygusunu ve toplumun gereksinimlerini sağlayacak

etkinliklerde bulunarak da refah duygusunu geliştirirler. Özetle demokratik bir örgüt yapısına sahip olan yerel yönetimler;

- Politik gücün, merkezi ve yerel yönetimler arasında dağıtılmasıyla, toplumda eşit paylaşılmasını sağlayabilir,
- Halkın yönetime katılımı ve düzenin devamını sağlayabilir,
- Kamu hizmetlerinin duyarlı ve uygun olarak sağlanmasında araç olabilir.

Kısacası demokratik katılımı teşvik eden bütün bu unsurlar yerel yönetimlerin demokratik yönetim olması anlamında tartışılmaz bir konuma sahiptir.

2.6. Yerel Yönetimler ve Demokrasi İlişkisi

Yerel siyaset ve yerel demokrasi birbirleriyle yakın ilişkiler barındıran ve aynı zamanda birbirine bağlı kavramlardır. Bu açıdan bakıldığında demokrasi olmadan yerel demokrasi kurulamaz. Türkiye’de yerel yönetimler ve demokrasi tartışmalarının geçmişi pek eski olmayıp yakın zamana kadar yerel yönetimler etkinlik ve verimlilik temaları çerçevesinde tartışılmıştır. Görevler, yetkiler, merkezi hükümetle ilişkiler, personel ve mali kaynaklar en fazla üzerinde durulan konular olurken; demokrasi, temsil ve katılma boyutu 1970’lerden sonra tartışılmaya başlanmıştır (Çitçi, 1998: 240).

Yerel siyaseti ve yerel demokrasiyi “*yerel düzeyde insanların hayatlarını düzenleyen genel kuralları yapmak, korumak ve değiştirmek adına yapılan faaliyetler*” (Görmez, 1997) olarak anlamak mümkündür. Yerel demokrasiye ait bu nitelik insanların bir araya gelip tartışabilmeleri ve temsilci seçebilme alışkanlıklarından kaynaklanmaktadır. Güler’e göre; “*merkezi olan ile yerel olan arasında bir karşıtlık ilişkisi yoktur, ilaveten devlet örgütlenmesinin farklı parçaları olarak bunlar birbirlerini tamamlayan iki unsurdur*” (Güler, 1998: 143)

Yerel yönetimlerin demokratikliğini ölçmek için iki grup ölçüt geliştirilebilir. Birincisi hukuk devletinin kurallarına uygunluktur. Hukuka uygun davranan yerel yöneticilerin başarısız olduğu inancının toplumda yaygınlığı söz konusudur. Hukuk dışı kalmak ise geniş destek bulan bir başarı göstergesidir. İkinci ön koşul ise karar alma süreçlerinin şeffaflığı ile ilgili olup, belli grupların büyük halk kitlelerine karşı karar süreçleri ile korunması yerel demokrasinin en önemli sorunları arasında yer

almaktadır. Bu anlamda halkın karar odaklarına ulaşabilmesi ve etkileyebilmesi, yerel yönetimlerin varlık nedenidir.

Demokrasi ile yerel yönetimler arasında doğrudan ilişki kurulması oldukça yaygındır. Son dönemde “*doğrudan yönetim*” ve “*katılımlı yönetim*” yaklaşımlarına yönelik artan ilgi, yerel yönetimleri güçlendirmektedir. Güçlü ve özerk yerel yönetimler, hizmetlerin farklılaştırılmasına imkân sağlayarak, hizmetten yararlananlara tercih imkânı sunmaktadır. Bu anlamda daha çok tercih, daha çok özgürlük demektir. Halkın kararlara katılması, demokratik taleplerin bir yaşam biçiminde dönüşmesi, yönetimin toplum tabanından yukarıya doğru şekillenmesi, yerel demokrasinin gelişmesini olumlu yönde katkı sağlayacaktır.

2.7. Türkiye’de Kent Konseylerinin ve Yerel Yönetimlerin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de yerel yönetim sistemlerinin gelişimine ve bu günkü katılım, yönetişim odaklı gelişimini incelemek için öncelikle yerel yönetim anlayışının başlangıç noktası olan Osmanlı dönemini incelemek gerekir. Osmanlı’da yerel yönetim modellerinden ilk dönemlerde söz etmek pek mümkün değildir. Yerel hizmetler kadılar, localar ve vakıflar tarafından yerine getirilmekteydi. Osmanlı’da yerel anlamda bir yapılanmadan ziyade bir eyalet modeli mevcuttu. İşte böyle bir gelenekten gelen Türkiye’deki yerel yönetim anlayışı dönemsel olarak gelişimler ve dönüşümler geçirerek günümüzdeki katılım odaklı bir yapıya kavuşmuştur. Bu sürecin önemli ürünlerinden biri olan kent konseyleri de bu gelişimin bir ürünü olup ülkemizdeki yerini anlamak adına yerel yönetimlerin tarihsel gelişimi önem arz etmektedir.

Bu topraklarda yerel yönetim kurumunun genel olarak 1839 Tanzimat Fermanı’yla başladığı kabul edilebilir. Tanzimat öncesi dönemlerde ise yerel hizmetler vakıflar eliyle yürütülmüştür. Osmanlı döneminde belediyeler var olmadan önce çok zayıfta olsa Ahilik kurumunun birer yerel yönetim birimi olduğu görülmüştür. 1856 yılında Islahat Fermanı ve 1861 Vilayet Nizamnameleri ile Osmanlı’da ilk kez yerel meclislerin oluşumu sağlanmıştır. Bu nizamnamelerden ilki olan Lübnan Nizamnamesi, Osmanlı eyalet yönetiminde yerel halkın yönetime katılmasının ilk somut örneğini oluşturur. 1871 Nizamnamelerinde ise belediyenin yönetsel bir birim olduğu vurgulanmış ve meclis üyelerinin o beldenin

“seçkinlerinden” olma koşulu getirilmiştir. Osmanlı’daki bu dönüşüm aslında 1840 yılından sonra sancak yönetimlerinin mütesellimlerden alınarak muhasıllara bırakılmasına dayanmaktadır. Muhasıllar atandıkları yerlerde birer meclis kurmuşlar ve vergilerin saptanması ve toplanması konusunda yetkili olmuşlardır. 1842 yılında is muhasıllıklar sistemi kaldırılarak bu sistemin yerine büyük meclis, sancak ve kazalarda ise küçük meclisler oluşturulmuştur. 1864 ve 1871 Nizamnameleri ile bu meclisler güçlendirilmeye ve yapılaşdırılmaya gitmiştir. Osmanlı’daki yerel yönetim geleneği bu süreçlerden geçerek merkeze bağlı ancak yerel olarak anlam ifade eden meclisler üzerinde yapılanmış, bu dönemler içerisinde belediye kurma çalışmaları yürütülmüş ve Cumhuriyet dönemine bir zemin hazırlanmıştır. Birinci Meşuriyet Anayasası olan ve 1876 yılında kabul edilen Kanûn-i Esasî’de il yönetimlerine ilişkin konuya yer verilmiştir. Osmanlı’nın ilk anayasası olma özelliğini taşıyan bu yasada yerel yönetimler yetki genişliği ile yapılandırılmıştır. Ancak bu yetki genişliği ifadesine rağmen uygulamada sıkı sıkıya merkezi yönetime bağlı bir anlayış benimsenmiştir. Yine bu anayasada “İdare Meclisleri” ile “Vilayetler Genel Meclisleri”nin oluşturulacağı yer almaktadır. Bilindiği gibi idare meclisleri, vilayet, sancak ve kaza merkezlerinde kurulan, yönetim konseyi tarzında çalışan kurumlardı. Bugünün il özel idarelerinin kaynağı olan vilayet genel meclisleri ise bayındırlıktan sanayiye, ticaretten tarıma, eğitimden vergi konularına kadar önemli görev ve yetkileri olan bir yerel meclis niteliği taşıyordu. Birinci kısmını “il genel yönetimi” konusunda ayıran

1913 tarihli Geçici Kanun ise yetki genişliği ilkesini benimsiyordu. Yerel düzeyde yönetime katılma hususunda oldukça ileri düzeyde bir anlayışın sergilendiği bu Özel İdare Kanunu, yerel hizmetlerin yürütülmesini il halkının seçimiyle oluşan il yerel meclisine vermiştir. Böylelikle günümüzde dahi merkezî yönetimin yürütmekte olduğu yerel tüm hizmetler il genel meclisleri sorumluluğunda il özel idarelerine devredilmiştir. 1913 tarihinde çıkarılan İdare-i Umumiye-i Vilayât Kanun-u Muvakkatı’nın getirdiği en önemli yenilik ilin özel yönetiminin yerel ölçekli bir yönetime bırakmasıdır. Cumhuriyet ile birlikte yerel yönetimler kurulmuş ve geliştirme çabaları devam etmiştir. 1921 Anayasası’nda illere ilişkin verilecek olan yetkiler kaygılar nedeni ile sınırlı tutulurken belediyeler illerin yetki genişliği çerçevesinde yönetilmesi gerektiği uygun görülmüştür. Cumhuriyet döneminde

belediyelere ilişkin ilk düzenlemeler genel olarak mali konularda yapılmıştır. 1921 Anayasası ademi merkezîyetçiliği ile ön plana çıkmıştır.

1924 anayasası ise önceki döneme göre yerel yönetimlere önem vererek bu yönetim sisteminin güçlendirilmesi adına illere, kent, kasaba ve köylere tüzel kişilik vermiştir. Bu dönemin ardından belediyeçilik ve yerel yönetimler önemini artırmış 1930'lı yıllara gelindiğinde ise yerel yönetimlerde bir dönüm noktası yaşanmıştır. 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelerin örgütlenmesi ve hizmet alanlarının belirlenmesi konularında ilk kez düzenlemeye gidilmiş ve belediyenin görevleri liste yoluyla belirlenmiştir. Bu dönemde belediyelerin ve yerel yönetimlerin gelişmesinin önüne 2 temel sorun çıkmıştır. İlki Kurtuluş Savaşı sonrası kentlerin büyük oranda tahrip olmuş olması ikinci sorun ise merkezi yönetimin her kenti kendi özgün yapısına göre yapılandırmak yerine Ankara modeli ile yapılanmalarını istemesiydi. Bu durum belediyeçilik ve yerel hizmetlerin aksamasına neden olmuştur. 1930 ve 1945 yılları arasındaki süreçte ise yıldızı parlayan ve ön plana çıkan yerel birim il özel yönetimleri olmuştur. Ancak 1945 sonrası bu yönetimlerin yetkileri merkezi yönetime aktarılarak güçsüzleşmelerine neden olunmuştur. Öte yandan bu tarihler arasında yerel hizmetlerin sağlanması adına belediyeler kurulmuştur. İkinci Dünya Savaşı sonrasında 1960'a kadar olan dönemde Türkiye'nin çok partili siyasal hayata adım atması ile yine bu dönemde görülen hızlı kentleşme olguları yerel yönetimler üzerinde etkili olmuştur. Türkiye'nin giderek batıya açılan bir politika izlemeye başladığı bu yıllarda savaş öncesi "devletçilik" uygulamasından vazgeçilerek özel kesimin rolü artmaya başlamıştır. Yine bu dönemde tarım öncülüğünde kalkınma modeli benimsenerek tarımda modernleşme ve makineleşmeye gidildiği görülmektedir. Osmanlı döneminden 1960'lı yıllara kadar yerel yönetimlerde yaşanan gelişmeler yeterli olmayışından kaynaklı olarak 1960'lı yıllarda Türkiye için yerel yönetimlerin tekrar yapılması ve düzenlenmesi kaçınılmaz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Batıda yaşanan yerel yönetim anlamındaki gelişmeler Türkiye'de de zorunlu bir gelişime neden olmuştur. Tabii yerel yönetimlerin geliştirilmesinin temelinde asıl yatan sebep kent nüfusunun artması ve kentlerin yoğunlaşmasıdır bu yıllar için. Kentlerin toplumsal ve ekonomik yaşamdaki öneminin artması ve İkinci Dünya Savaşı'nın ardından çok partili siyasal hayata geçilmesi kentlerin ve yerel

yönetimlerin önemini daha da artırmıştır. 1970’li yıllarda ise çok partili hayat ve belediyelerin dönemine göre demokrat olarak nitelendirebileceğimiz partilerin yönetimine geçmesi ile sosyal belediyecilik anlayışı ortaya çıkmıştır. 1978 yılında ise yerel yönetimlere etkinlik ve işlerlik kazandıracak düzenlemeler yapmak ve demokrasiye güç katmak adına Yerel Yönetimler Bakanlığı kurulmuştur. 1980’lerle birlikte Türkiye’de etkili olan yeni liberal politikalar yerel yönetimlerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Bu politikanın etkisi ile 3030 sayılı yasa ile kurulan Büyükşehir Belediye Kanunu olmuş, ikinci olarak ise genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere ayrılan payların artırıldığı ve Emlak Vergisi’nin önemli bir kısmının belediyelere bırakıldığı düzenlemeler olmuştur. (Çiçek, 2014:59)

12 Eylül darbesinin bir ürünü olan 1982 Anayasası ise yerel yönetimlere ilişkin ayrıntılara yer vermiştir. Darbe anayasası olmasından kaynaklı olarak hayatın her alanında olduğu gibi yerel yönetimlerde de sıkı bir kontrol sistemi getirilmiş, yerel yöneticilerin görevlerinden uzaklaştırılması kolaylaştırılmıştır. Bu anayasada da önceki 1961 Anayasası’nda yer alan merkezden ve yerinden yönetim esası ve yetki genişliği sistemi yerini almış bu esaslar üzerinden yerel yönetim yapıları oluşturulmaya ve yürütülmeye çalışılmıştır. Yine bu anayasada yerel yönetimler il özel idareleri, belediyeler ve köyler olmak üzere üçe bölünmüştür ve büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimlerinin oluşturulabileceği bu anayasada kabul edilmiştir. Bu anayasada özellikle yerel yönetimler üzerinde vesayet yetkisinin artırıldığı göze çarpmaktadır.

1980’li yıllarda yerel yönetimlere ilişkin en önemli çalışmalardan biri olarak karşımıza KAYA (Kamu Yönetimi Araştırma Projesi) çıkmaktadır. 1989 yılında hazırlıkları başlayan proje 1991 yılında tamamlanmıştır. Devlet Planlama Teşkilatı’nın isteği üzerine, hazırlanan bu projeden amaç kamu yönetimini geliştirmek ve bu yönetimi yeniden yapılandırmaktır. Bu proje kapsamında kamu yönetiminin uygulanması açısından yaşanan eksikler belirlenerek bu sorunların giderilmesi amaçlanmakta. Aynı zamanda bu proje ile Avrupa Topluluğu’na Türkiye’nin yerel yönetimler açısından hazırlanması ve uyum sağlaması hedeflenmiştir. Bu yönü ile yerel yönetimler açısından önemli bir çalışma olarak yerel yönetimler tarihinde Türkiye açısından yerini almaktadır. Bu çalışmanın tamamlanması ile Türkiye’de yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması, yerel

hizmetlerin yerine getirilmesi açısından yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yetkilendirilmesi önerilmiş ve bu yönlü bir yapılanmanın ilk adımları atılmaya başlanmıştır. Bu çalışma Kamu Yönetimi Temel Kanunu tasarısı, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki yetki, görev, sorumluluk ve kaynak paylaşımını yeniden yapılandırmak; katılımcı, saydam, hesap verebilir, insan hak ve özgürlüklerini esas alan bir kamu yönetimi oluşturmada; kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilebilmesi için merkezin ve yerelin rollerini yeniden belirlemek; kamu hizmetlerine ilişkin temel ilke ve esasları düzenlemek gibi çerçeve yasa özelliği taşıdığı söylenebilir.

Daha sonraki yıllarda da yerel yönetimlere ilişkin çalışmalar devam etmiş, 1997 yılında Avrupa'ya uyum kapsamında temeli 1992 yılında gerçekleştirilen Yeryüzü Zirvesine dayanan Gündem 21'in Türkiye versiyonu olan Yerel Gündem 21 programı uygulamaya geçmiştir. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve işlevselliğinin artırılması açısından öneme sahip olan bu programın önemli ayaklarından biride yerel anlamda katılımı sağlamak, halkın yerel kararlarda söz sahibi olabilmesini sağlamak olmuştur. Türkiye'deki yerel yönetimlere ilişkin bu çalışmalar ve dönüşümlerin bir ürünü olan Kent Konseyleri de 2000'li yıllarla birlikte hayatımızda yerini almıştır. Yönetim anlamındaki bu değişim ve dönüşüm yasalar ile hayat bulmuş, 5393 sayılı Belediye Kanununda da yeni yerel yönetim modelinin etkileri kendini göstermiştir. Bu yasanın 76. maddesi kent konseylerine yer verilmiş ve amaçları tanımlanmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu belediye yönetiminin, kentin sosyal sermayesi-insan kaynağından yararlanabilmesi için kent konseyi hakkında şu düzenlemeyi içermektedir: "Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent

konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir(madde 76).” (Toprak, 2006: 119)

Sonuç olarak Türkiye yerel yönetim tarihine bakılacak olursa geçmişten günümüze reform olarak tanımlanabilecek birçok adım atılıp yenilik yapılmış olmasına karşın bu yenilikler siyasal kaygılar, ekonomik kaygılar, yöneticilerin tutumu ve merkezi yönetimin yetki paylaşımı konusunda bencilliği gibi nedenlerle sözde kalmış, uygulamaya geçmemiştir. Son yıllarda Türkiye'nin yerel yönetim gelişimine bakıldığında ise bir Avrupa Birliği etkisi ve dönüşümü görülmektedir. Avrupa'daki yerel yönetimlerin başarısını örnek alan ülkemiz, bu ülkeler klasmanına gelebilmek ve bu ülkelerin birlikleri arasında yer alabilmek amacı ile Avrupa modeli bir yerel yönetim anlayışına adım atmıştır.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 4. maddesinin 4. paragrafının kabulüyle idari vesayet alanı biraz da olsa daraltılmıştır. Kabul edilen anlaşma maddesi hem 5393 sayılı Belediye Kanununda hem de 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununda yerini almıştır.

Öte yandan Yerel Gündem 21 programı ile hayata geçirilen yerel anlamda halkın ve sivil toplum kuruluşlarının kararlara katılımının hedefleyen kent konseyleri uygulaması da yeni yönetim modelinin önemli bir göstergesidir. 2005 yılında kabul gören belediye kanununda bu konseylerin zorunlu hale getirilmesi çabaları katılımlı yönetim modeli konusunda ısrarın bir göstergesi olmuştur. Ancak geçmişte merkeziyetçi model anlayışı ile şekillenen, yakın tarihe kadar da bu yönetim anlayışının hakimiyetinde olan ülkemizdeki yerel yönetimlerin, katılımlı yönetim modeline kısa sürede adapte olması ve bunu hayata geçirmesi çok gerçekçi bir yaklaşım değildir. Uygulamada da kent konseyleri bir zorunluluğun ürünü olarak göstermelik olarak belediyelerde yerini alması bu durumun bir sonucudur.

2.8. Kent Konseylerinin Yasal Çerçevesi

Kent konseyleri, merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun işbirliği anlayışıyla, hemşehricilik hukuku bağlamında bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas alındığı

demokratik yapılar ile yönetim mekanizmalarını ifade etmektedir. 1980 sonrasında özellikle Avrupa ve ABD’ de neoliberal politikaların neden olduğu değişim ve dönüşüm süreci, sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik alanda önemli değişimler meydana gelmesine sebep olmuştur. Yönetişim (governance), bu değişim ve dönüşüm sürecinin yönetim alanına yansıyan boyutu olarak karşımıza çıkmış ve geleneksel yönetim anlayışının yönetime katılım eksikliği, yönetsel hantallık, etkinsizlik gibi mevcut sorunları gidermede yetersiz kaldığı ifade edilmektedir. Yönetişim yaklaşımı ortaya koyduğu “yeni yönetim” anlayışı ile bu sorunları çözmek gibi bir iddiada bulunmaktadır. Bu noktada yönetim yaklaşımı, başta Avrupa ve ABD olmak üzere gelişmekte olan birçok ülkede uygulanmakta ve giderek yaygınlaşmaktadır. Bu yaklaşım kamu yönetiminden şirket yönetimine, küresel düzeyden yerel düzeye birçok farklı alanda kendisine uygulama alanı bulmaktadır

Kent konseylerinin yasal çerçevelerini incelemek için öncelikle bu konseylerin tarihsel gelişimine bakmak gerekir. Bu konseylerin ana kaynağı Gündem 21 olarak adlandırılan eylem planı olmuştur. İlk başlangıç noktasının Çevre ve Kalkınma Konferansı / Yeryüzü Zirvesi (1992) tarafından oluşturulduğu kabul edilen Gündem 21 programı, çevre üzerinde etkisi olan ve etkilenen tüm kurumlara ve kişilere sorumluluklar yükleyen kapsamlı bir belge olup 178 ülke tarafından kabul edilmiştir. Bu çerçevede gelişen kent konseyleri günümüzdeki halini almıştır. Gündem 21, 1990’lı yıllardan başlayıp 2000’li yıllar boyunca çevre ve ekonomiyi etkileyen tüm alanlarda, hükümetlerin, kalkınma örgütlerinin, BM kuruluşlarının etkinliklerini tanımlayan bir eylem planı haline gelmiştir. Gündem 21 programı çevre ve sürdürülebilir kalkınmayı birbiri ile entegre hale getiren ve sürdürülebilir gelişimi hedefleyen bir plandır. Bu plan politik anlamda da çok önemli taahhütler bünyesinde barındırmaktadır (Bülbül, 2009:45).

Uluslar arası alanda artan eşitsizlikler, yoksulluk, açlık, geri kalmışlık ve benzeri konulara bu planda dikkat çekilmekte, plan dahilinde bu durumların üstesinden nasıl gelineceğinin haritası çıkarılmaktadır. Bu eylem planına göre bu olumsuz durumlardan kurtulmanın yolu; yaşam standartlarının iyileştirilmesi, ekosistemin daha iyi korunması ve küresel ortaklık olarak belirlenmiştir.

Üç ana, bir tamamlayıcı kısım ve 40 bölüm olarak hazırlanan bu program, yeni kaynakların yaratılması, teknik ve ekonomik araçların belirlenmesi, yerel

yönetimlerde yerinden yönetim anlayışının güçlendirilmesi, hükümetler ve hükümet dışı kuruluşlar arasında iş birliği sağlanması ve halkın etkin katılımı üzerine temellendirilmiştir.

Küresel bazda kabul gören bu program daha çok katılımcı bir yaklaşım anlayışı ile şekillenmiştir. Gündem 21'in 28. bölümü, "Gündem 21'in desteklenmesinde yerel yönetimlerin girişimleri" başlığını taşıyan bu bölümün temel dayanağı, "Gündem 21'de ele alınan sorunların ve çözümlerin büyük bir bölümünün yerel düzeydeki faaliyetlere dayalı olması nedeniyle, belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde yerel yönetimlerin katılımı ve işbirliği, belirleyici bir etken olacaktır" biçiminde ifade edilmektedir (Bülbül, 2009).

Gündem 21'in 28. bölümünde ana hedef olarak, "Her ülkedeki yerel yönetimlerden, kendi belde halkları ile katılımcı bir süreci başlatmaları ve kendi kentleri için bir Yerel Gündem 21 oluşturmaları konusunda görüş birliği sağlamaları" beklenmektedir. Yerel yönetimlere yönelik bir başka ana hedef olarak, "her ülkedeki tüm yerel yönetimler, karar alma, planlama ve uygulama süreçlerine kadınların ve gençlerin etkin olarak katılımını sağlayacak programlar geliştirmeye ve uygulamaya davet edilmektedir." Bu tanımlar ve hedefler kapsamında, Yerel Gündem 21, demokratik "yerel yönetim" anlayışını ön plana çıkarmaktadır. Bu anlayış yeni ve demokratik bir yönetim ahlakını içeren bir süreç sunmaktadır.

Türkiye'deki Yerel Gündem 21 uygulamaları, Yerel Gündem 21 ile öngörülen eylem planını hayata geçirmek amacıyla, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) desteğiyle ve Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı'nın (IULA-EMME) koordinasyonunda başlatılmıştır. Bu kapsamda, 1997 yılı sonlarında, Bakanlar Kurulu kararıyla Türkiye'de "Yerel Gündem 21'lerin Geliştirilmesi Projesi" uygulamaya konulmuştur. 2000'li yıllardan itibaren belediyeler bünyesinde kent konseyleri yapılanmaları öngörülmüştür (Bülbül, 2009:45).

"Yerel Demokrasinin Geliştirilmesi Projesi"ni hayata geçirmek amacıyla, Temmuz 2005'te yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu ile Kent Konseyleri'nin kurulması zorunlu hale getirilmiş ve Ekim 2006 tarihinde de Kent Konseyi Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. 8 Ekim 2006 tarihinde yürürlüğe giren bu yönetmeliğin bazı maddelerine dava açılmış ve Danıştay 8. Daire'de görüşülen dava

sonucunda, ilgili maddeler iptal edilmiştir. 8 Ekim 2006 tarihinde yürürlüğe giren Kent Konseyi Yönetmeliği, Kent Konseyi’ni, Yerel Gündem 21’i ve yönetişimi şu şekilde tanımlamaktadır (Resmi Gazete, Tarihi: 8 Ekim 2006, Sayı: 26313): “*Kent Konseyi: Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmalarını, Yerel Gündem 21 programı: Birleşmiş Milletler Rio Yeryüzü Zirvesinde 1992 yılında kabul edilen ve 21 inci yüzyılın gündemini belirleyen Gündem 21 başlıklı Eylem Planınının 28 inci bölümü uyarınca, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer ortakların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini belirleyerek, kentleri için Yerel Gündem 21 olarak adlandırılan 1997 yılından itibaren uygulanan Türkiye Yerel Gündem 21 Programını, yönetişim: saydamlık, hesap verebilirlik, katılım, çalışma uyumu, yerindenlik ve etkinlik gibi kriterlere dayanan, çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim anlayışını ifade eder.*”

Yönetmelik, kent konseyinin görevlerini ise şöyle sıralamaktadır (Resmi Gazete, Tarihi: 8 Ekim 2006, Sayı: 26313):

- a) Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,*
- b) Sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli bir planın hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,*
- c) Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,*
- ç) Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,*
- d) Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,*
- e) Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,*

- f) *Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,*
- g) *Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,*
- ğ) *Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,*
- h) *Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,*
- ı) *Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.”*

Kent Konseyleri Yönetmeliği'nde, konseylerin çalışma şekli, kararlarını bağlı buldukları belediyelere bildirmek şeklinde belirtilmiştir. Bu anlamda belediyeler, kent konseylerinin aldıkları kararları meclislerinde görüşüp, kabul etme veya reddetme yetkisine sahiptirler. Dolayısıyla belediyeler ile kent konseyleri arasındaki bağımlılık ilişkisi konseylerde alınan kararların “tavsiye niteliğinden” öteye geçmemesine neden olmaktadır(Bülbül, 2009:71)

Her uygulamasında farklı biçimler alarak şekillenebilen bu yeni katılımcılık modelinin temel ilkesi, bir yerel birimdeki her sosyal gruptan yurttaşın veya örgütlü yurttaş gruplarının ve yerel aktörlerin, kendilerini etkileyen konulardaki karar süreçlerine “doğrudan” katılabilmeleri ve “diyalog ve uzlaşma yoluyla” bu süreçlerdeki yerlerini alabilmeleridir. Kent konseyleri, genellikle, yerel yönetimlerin seçilmiş organları ve yöneticileri tarafından meydana getirilen proje ve politikalara, aldıkları kararlara destek alma yeri olarak kullanılmaktadır (Akdoğan, 2008).

Yerel yönetim, “kendi ayakları üzerinde duran”, tüzel kişiliği olan yerel birimler olarak demokrasinin okulu ve birçok devlet görevini üstlenen ve yerine getiren birimler olarak kabul edilmektedir (Çukurçayır 2011: 108). Demokrasi çerçevesinde, yerel yönetimlerin katılımı artırdığının en iyi şekilde bir kanıtıdır. Belediyelerin katılım şekli olan kent konseyleri halkın katılımı açısından ve yerelin demokratikleşmesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Kent konseyleri, 5393 sayılı yeni Belediye Yasası'nın 76. Maddesinde öngörölmüş katılımı ve demokratikleşmeyi kurumsallaştıran bir mekanizmadır (Çukurçayır, 2011: 176). Kent konseyi tam

manasıyla uygulanabilirse ülkenin veya yerelliğin demokratikleşmesi açısından büyük bir paya sahip olur. Kent konseyinin işlevselliğini artırabilmek için kent konseyi üyelerinin seçimle gelmesi gerekir, nedeni ise seçimle gelen üyenin daha güçlü olmasıdır.

2.9. Türkiye’deki Kent Konseyleri Birlikleri

Yerel Gündem 21 Programı ile Türkiye’de Kent Konseylerinin oluşumu ve gelişmesi sağlanmış, daha sonra da yasal çerçevesi aşağıda bahsedilen mevzuat doğrultusunda yaygınlaştırılmıştır.

2.9.1. 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda Kent Konseyi

5393 sayılı Belediye Kanununun 76. maddesi kent konseylerini amacına ilişkin bir tanımlama getirmiştir. Bu tanımlamada bu konseylerin amacı ve kapsamı anlatılmıştır. Ayrıca konseylerin çalışma usulleri ve esaslarının belirlenme yöntemi İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanacak yönetmeliğe bırakılmıştır. 8 Ekim 2006 tarihinde ve 26313 sayılı Resmi Gazetede Kent konseylerine ilişkin yönetmelik yayınlanmış ve hemen ardından bu konseyler kurulmaya başlanmıştır. Kent Konseyi Yönetmeliğinde değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 6 Haziran 2009 tarihinde 27250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 5393 Sayılı Belediye Kanununun 76. maddesi şöyledir; “*Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usûl ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.*”

2.9.2. Kent Konseyleri Yönetmeliği

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belirtildiği üzere Kent Konseyi Yönetmeliği oluşturulmuş olup, 2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İlgili yönetmeliğin birinci maddesinde Kent Konseyi'nin amacı *“Kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.”* biçiminde ifade edilmiştir.

Aynı yönetmeliğin dördüncü maddesinde ise kent konseyinin tanımı yapılmış ve *“Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşerilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmalarını ifade eder.”* denmiştir.

Kent Konseylerinin ilk kuruluş aşamasını Belediye Başkanının çağrısı ile yapılacak ilk toplantı oluşturmaktadır. Genel olarak kent konseylerinin oluşum koşulları Yönetmeliğin 5. Maddesinde ifade edilmiştir. Kent konseylerinin ilk toplantısı, kent konseyi üyelerine, kent konseylerinin amaçlarını ve çalışmalarını doğru bir şekilde anlatmak açısından oldukça önemlidir. Bu anlamda iyi uygulama örneklerine yer vererek, kent konseylerinin öncelikle kent ölçeğinde bir yapı ve halkın yerel yönetime katılmasında gerekli bir araç olduğunu vurgulamak önem taşımaktadır(<http://www.resmigazete.gov.tr>)

Kent Konseyleri Yönetmeliğinin 9. maddesinde ifade edildiği üzere konsey, genel kurul, yürütme kurulu, meclisler ve çalışma grupları ile kent konseyi başkanından oluşmaktadır. Kent Konseylerinin en yetkili organı olan genel kurul ve yürütme kuruluna kent konseyi başkanı başkanlık etmektedir. Kent konseyi başkanı ve yürütme kurulu, genel kurul tarafından seçilmektedir. Kadın ve gençlik meclisleri başkanları yürütme kurulunun doğal üyesi olarak belirlenmiştir. Ayrıca kent konseyi genel sekreterliği oluşturularak, genel sekreterlik bir organ olarak değil bir koordinatör olarak tanımlanmaktadır(<http://www.resmigazete.gov.tr>)

Kent konseyleri kentte bulunan her kesimden katılımı önceleyen bir yapı ile oluşturulmaktadır. Temel amaç sivil bir yapı oluşturarak, demokratik bir katılım ile kenti kuşatabilmektir. Kent konseylerinde halkın her kesiminden aktif ve katılımcı bir üye yapısı oluşturmak hedeflenmiştir. Kent konseylerinde aktif katılımcılık esas olmakla birlikte kentle ilgili alınacak kararlarda her kesimden katılımın sağlanması ve bu noktada ortak karar alınabilmesi önem taşımaktadır. Kent konseyi üyeleri ilgili düzenlemenin sekizinci maddesinde “*merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur:*

- a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,
 - b) Belediye başkanı veya temsilcisi,
 - c) Sayısı 10’u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,
 - ç) Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30’unu geçmemek ve 20’den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri,
 - d) Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,
 - e) Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci,
 - f) Kamukurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,
 - g) Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi.”
- biçiminde ifade edilmiştir.

Türkiye’de kurulmuş olan konseylerin Kent Konseyleri Yönetmeliği’nde belirlenmiş olan temel görevler ışığında işlediği görülmektedir. Kent Konseylerinde yeni bir yönetim anlayışı içinde yaşam kalitesinin geliştirilmesi hedefine yönelik çalışmalar yürütmek temel ilkelerden olmuştur. Yönetmeliğin 6. Maddesinde belirtilen kent konseylerinin görevleri şunlardır;

- “Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,
- Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak.
- Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir akıl oluşturmasına katkıda bulunmak,
- Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek, kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,
- Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,
- Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,
- Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,
- Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak, kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır yer almaktadır”.

Kent konseylerinin çalışma ilkelerinin Yerel Gündem 21 süreçleri ile ilişkili olduğunu Kent Konseyi Yönetmeliğinin 7. maddesindeki ifadelerden de anlaşılmaktadır. Yerel Gündem 21 Programı Türkiye’de kent konseylerinin oluşumunda önemli bir yapı taşı konumunda olmuştur. Yerel Gündem 21 Programının uygulandığı dönemlerde oluşturulan kent konseyleri çalışmalarını kendi hazırladıkları tüzüklerle yürütmüştür. Kent Konseyi Yönetmeliğinde her kentin özel durumunu yansıtacak düzenlemelerin yapılması yönünde açık kapı bırakılmış olmakla beraber, tüzük yerine yönerge adı kullanılmıştır (Karabulut, 2009).

Kent konseylerinin işleyişi ve temel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için büyük önem taşıyan mali yapı ile ilgili ise 8 Ekim 2006 tarihli yönetmelikte açık bir hüküm bulunmazken, 6 Haziran 2009 tarihli revize yönetmelikte; “*Kent Konseylerinin mali yapısı Madde 16/A-(1) Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar*” ifadesi yer almaktadır. Bu madde ile kent konseylerine yönelik mali açıdan güçlü bir dayanak oluşmuştur. Böylece belediyeler konseye kaynak sağlar hale gelmiş ve bu durum beraberinde belediyelere maddi anlamda bağlılığa yol açmıştır.

2.9.3. Kent Konseylerinin Yapısı ve Mevcut Durum

Kent konseylerinin öncelikli görevleri arasında hemşerilik bilincini ve kent vizyonunu geliştirmek vardır. Bu kapsamda konsey, kentin hukukunun ve hakkının korunması, kentin kalkınması, yönetimde saydamlık, yönetime ilişkin hesap verebilirlik, sosyal yardımlaşma, sürdürülebilir çevresel kalkınma gibi konular ile ilgilenir ve bunları uygulamaya çalışır.

Bu hedefler çerçevesinde kent konseylerinin güçlendirilmesi ve desteklenmesini sağlamak için ulusal ve bölgesel anlamda oluşumlar ortaya çıkmıştır. Türkiye’de 200’ün üzerinde Kent Konseyi faaliyet göstermektedir. Ulusal veya bölgesel anlamda kurulan Kent Konseyleri Birlikleri, kent konseylerinin güçlendirilmesi ve kurumsallaşmasının sağlanması ile işbirliği ve iletişimin oluşturulmasının yanında sayılarının artırılarak olmayan kentlerde kurulmasına da destek olunması temel amaçlar arasında yer almaktadır. Ülkemizde 1397 belediye bulunmasına rağmen kurulan kent konseyleri sayısı oldukça düşüktür.

Türkiye’de Avrupa Birliği tarafından finanse edilen, yararlanıcısı İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü olan ve proje yürütücülüğü Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yapılan “Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi-Arılama” 2005-2007 tarihleri arasından uygulanarak sonuçlandırılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’nin Yerel Yönetim Reformu Programı’ndaki temel hedefler olarak; yerel yönetimlerde demokratik karar alma mekanizmalarının geliştirilmesi, yerel yönetimlerin yönetsel/mali özerkliğinin, etkinliğinin ve hesap verebilirliğinin artırılması ve yerel kamu hizmetlerinin niteliğinin ve vatandaşlara erişiminin iyileştirilmesi belirlenmiştir. Özellikle vatandaşlara etkin hizmetler sunmak, politika hazırlamak ve idarelerini düzenlemek

için yerel yönetim kapasitesini artırmak, Türkiye’deki yerel yönetim reformunu daha ileriye götürmek temel amaçlardandır. Bu çerçevede LAR-I Projesi kapsamında yerel yönetimlere ilişkin bazı çıktılara ulaşılmıştır. Projenin ilk aşamasında kent konseylerine yönelik doğrudan hedefler bulunmamaktadır(<http://www.lar.org.tr>).

Türkiye’de 2009-2011 tarihleri arasında uygulanan Yerel Yönetim Reformu Uygulamasının Devamına Destek Projesi (LAR II. Aşama) 2. aşamasının genel hedefi: *“Özellikle 2003-2005 yıllarında kabul edilen yeni yasaların tam olarak uygulanması yoluyla etkin, saydam, kapsayıcı ve katılımcı yerel yönetim sağlanmasıdır.”* Projenin özel hedefi ise yerel yönetimlere ilişkin yeni politikaların ve yasaların etkin biçimde uygulanması için İçişleri Bakanlığının, yerel yönetim birliklerinin ve yerel yönetimlerin idari kapasitelerinin ve bu kurumlar arasındaki iş birliğinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesidir. Projenin temel faaliyetleri 5 bileşenden oluşmakta ve 3. bileşende kent konseyleri de gündeme alınmaktadır. 3. bileşen faaliyetleri şu şekilde ifade edilmiştir: *“Yerel Katılım Mekanizmalarının Güçlendirilmesi; yerel yönetimlerde demokrasi, saydamlık, hesap verebilirlik ve vatandaş katılımını teşvik etmek için kent konseylerinin ve diğer katılım mekanizmalarının kapasitelerinin geliştirilmesini hedefler. Bu amaç doğrultusunda, katılım mekanizmaların geliştirilmesi için bir strateji oluşturulacak ve yerel düzeyde belediyeler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğini içeren pilot projeler ve faaliyetler yapılacaktır.”*

Ayrıca, kent konseyleri ve diğer katılımcı mekanizmaların etkin çalışması için kılavuz hazırlanması, katılımcı yönetimi teşvik etmek üzere yerel yönetimlerde ve STK'larda farkındalık artırıcı ve kapasite geliştirici 5 etkinlik düzenlenmesi faaliyetleri öngörülmüştür. Proje kapsamında belirlenen faaliyetler çerçevesinde pilot şehirlerde birtakım etkinlikler gerçekleştirilmiştir. (www.lar.org.tr)

Kalkınma Bakanlığı tarafından tasarlanan süreçte çalışmalar, BM Kalkınma Programı kolaylaştırıcılığında *“Türkiye’nin 2012 BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı’na (Rio+20) Hazırlıklarının Desteklenmesi Projesi’* çerçevesinde yürütülmektedir. Proje kapsamında hazırlanan mevcut durum raporu ile Rio+20 hazırlık sürecinde sürdürülebilir kalkınma gibi çok boyutlu ve çok paydaşlı bir konuda makro ölçekte ve politika düzeyinde değerlendirmeler yapılmıştır. Türkiye Kalkınma Bakanlığı’nın *“Rio’dan Rio’ya: Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınmanın*

Mevcut Durumu-2012” raporunda ele alınan konulardan biri de Kent Konseyleri olmuştur. Raporun 281 ve 282. inci bölümlerinde şu ifadeler yer almaktadır (Özden, 2010): *“Gündem 21 ve Yerel Gündem 21, yönetim ve yerel yönetimlerde yaklaşım değişikliklerinin önünü açmış ve kent konseylerinin mevzuat yoluyla kurumsallaşması ile birlikte etkin bir konuma gelmiştir. Kent konseylerinin kurulması yönetim açısından önemli bir adım olmakla birlikte henüz istenilen işlevi yerine getirememektedir. Örneğin, kent konseylerinin kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, çevreye duyarlılık alanlarında başarılı çalışmalar ortaya koyarken; kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, saydamlık, hesap verebilirlik, katılım, yönetim ve yerinden yönetim alanlarında güçlü olmadıkları iddia edilmektedir.”*(<http://ab.immib.org.tr>)

Kent Konseylerinin giderek gelişen ve yaygınlaşan bir yapı olduğu düşüncesi önem kazanırken, etkinliği ve sayıca azlığı ile halkın ilgisizliği nedeniyle yeteri kadar varlığını hissettirmemektedir. Yerel Gündem 21 süreciyle oluşan ve Kent Meclisi, Kent Parlamentosu, Kent Konseyi gibi adlar alarak 5393 sayılı Belediye Kanunu ile yasal çerçeve kazanarak günümüze kadar ulaşan kent konseyleri benzer yapılanmalar içerisine girmiştir. Bu anlamda Kent Konseyleri kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının katılımları ile geniş bir katılım yapısına sahiptir.

Kent Konseyleri çatısı altında kurulan meclisler kadın meclisi, gençlik meclisi, çocuk meclisi, engelliler meclisi ve emekliler meclisi gibi adlar almaktadırlar. Meclis yapıları içinde başkan, yürütme kurulu üyeleri ve kimisinde danışma kurulu üyeleri ile geniş katılımlı olabilmektedirler. Konseyin organlarından biri olan çalışma grupları ise çeşitli konularda oluşturulan ve gönüllü üyeleri ile kendi konuları çerçevesinde çalışmalar yapan oluşumlar olup meclis yapıları içinde de çalışma grupları oluşturmaktadırlar. Çalışma grupları genellikle kentin sosyo-ekonomik yapısına bağlı olarak çeşitli adlar altında ifade edilmektedir. Özellikle; tarih, kültür, turizm, çevre, sağlık, doğal kaynakların kullanımı, imar ve şehircilik, eğitim, sosyal yardımlaşma, aile gibi pek çok dalda oluşturulan kent konseyleri, belirli konularda da kurulup, çalışmalar bittikten sonra sona erebilmektedirler.

Kent konseyleri kuruldukları kentin büyüklüğüne göre değişmektedirler. Büyük kentlerde çok sayıda kuruluşun temsil edildiği konseyler mevcuttur. Bu

konseyler hazırladıkları yönergeler çerçevesinde çalışmalarını yürütmektedirler. Konseylerin en önemli özellikleri o kentlerin özelde ihtiyaç duydukları hizmetleri tartışmak ve bunlara ilişkin çözümler sunmaktır. Buradaki amaç yerel yönetimlere katkı sağlamaktır. Belediyecilik açısından eksik sunulan ve ihtiyaç duyulan hizmetleri bu hizmet gereksinimini duyanlar aracılığı ile belirleyip, belediyecilik açısından çözümler bulabilmek, belediye olanaksızlıklarını halk katılımı ve yaratılacak kent imecesi ile aşabilmek; daha yaşanabilir, çağdaş ve dayanışma içinde bir kent oluşturabilmektir (Emrealp, 2005:68). Kent konseyi, bileşenleri açısından her kesimden katılım sağlanan bir çatı olduğu için, kentin sorunlarına bilimsel açıdan bakılmasına da olanak sağlamakta, herkesi ortak bir kararda birleştirmeyi hedeflemektedir.

Kentlerin büyüklüğüne bağlı olarak kimi yerlerde çok sayıda kuruluşun temsil edildiği konseyler, kendi yönergelerini hazırlayarak çalışmalarını bu yazılı metinler çerçevesinde yürütmektedirler. Konseyler, kentin kalkınma önceliklerinin tanımlandığı, tartışıldığı ve çözüm arandığı demokratik platformlar olarak işlev görmektedir. Amaç, yönetime katılımının sağlanması olmakla birlikte asıl istenen, mevcut yerel yönetim sisteminin bilinen yetersizliklerini aşabilmek, kuruluşlar ve semt temsilcileri aracılığıyla halkın ihtiyaçlarını belirleyip, belediyecilik açısından çözümler bulabilmek, belediye olanaksızlıklarını halk katılımı ve yaratılacak kent imecesi ile aşabilmek; daha yaşanabilir, çağdaş ve dayanışma içinde bir kent oluşturabilmektir (Emrealp, 2005:68). Kent konseylerinde kente ait öncelikler ve sorunlar gündeme getirilerek çözüm arayışları içerisine girilmektedir. Konsey oluşturduğu çatı içerisine her kesimden katılımı sağlayabilecek bir yapı özelliği taşımaktadır. Ayrıca kentin sorunlarına bilimsel çözümler bulunması yönündeki çabalar da ortak bir çatı altında buluşmak ve ortak akıl oluşturmak hedefini ortaya çıkarmaktadır. Birlikte yönetme ve birlikte yaşama kültürü geliştirmeye yönelik gösterilen çabalara bu tür yapılar katkı sağlayabilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VAN KENT KONSEYİ UYGULAMASI ÖRNEĞİ

Çalışmanın bu bölümünde Van ili kent konseyinin oluşumu, organizasyon yapısı, ilgili ofisler ve meclisler ile çalışma gruplarınca yapılan bazı çalışmalara yer verilmiştir.

3.1. Van Kent Konseyinin Oluşumu

1992 yılında Rio’da Birleşmiş Milletler Yeryüzü Zirvesi’nde alınan “Sürdürülebilir Kalkınma” kararı ile yerel organlara ilişkin başlayan yapılanma Türkiye’de de etkisini göstermiştir. Gündem 21 ile başlayan süreç Türkiye’de 1997 yılında Yerel Gündem 21 ile yönetsel hayata yansımıştır. Yerel Gündem 21 süreci, 1997 yılı sonunda, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı desteğiyle, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler, Ortadoğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı’nın koordinatörlüğünde, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Başbakanlık Müsteşarlığı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Kadının statüsü Genel Müdürlüğü gözetiminde yürütülen ve Bakanlar Kurulu’na onaylanarak bir proje niteliği kazanmıştır. Bu çerçevede 08 Ekim 2006 tarihli, 26313 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yasayla kent konseyleri kurulmaya başlanmıştır.

Van Kent Konseyi de bu yasa kapsamında 2009 yılında ilk genel kurulunu gerçekleştirerek kuruluşunu ilan etmiştir. Sivil toplum kuruluşlarının ve halkın yerel kararlara katılımını temel hedeflerinden biri olarak belirleyen Van Kent Konseyi, bu kapsamda “sürdürülebilir kalkınma” ve “binyıl kalkınma hedefleri” olmak üzere iki temel plan belirlemiştir. Bunların yanı sıra konsey, çevreden tarihsel-kültürel mirasa, tüketici haklarından “engelsiz kentler oluşturulmasına” uzanan geniş çerçevede kentler hakkında bilgi ve bilinç düzeyini arttırmayı amaç edinmiştir(<http://www.vankentkonseyi.com>)

Van Kent Konseyi, özellikle dezavantajlı kesimlere ilişkin çalışmalara yer vermiştir. Bu kapsamda bölgesel yapı gereği en fazla hak mahrumiyetine maruz kalan ve ikinci planda yer alana kadınların karar alma süreçlerine katılımını ön planda tutmuştur. Öte yandan konsey oluşturulurken öncelikli olarak engellilere ilişkin çalışmalara yer verilmiştir. Bunların yanı sıra cinsiyet ayrımı, gençlerin karar süreçlerine katılımı, yoksul halkın sesinin duyurulması ve sosyal sorumluluk gibi

kavramlar ve konular konseyin kuruluş perspektifi içindeki yerini almıştır(<http://www.vankentkonseyi.com>)

Van Kent Konseyi, bünyesinde barındırdığı genel kurulu, genel kurulca seçilen yürütme kurulu üyeleri, başkanı, genel sekreteri, gönüllü vatandaşlardan oluşan meclisi, çalışma grupları ve ofis çalışanlarıyla Van'ın 'marka kent' özelliğinde bir dünya kenti olması konusunda çalışmalarına devam etmektedir.

Van Kent Konseyi, 2009 yılında kuruluşu itibari ile bir il kent konseyi olarak hayata geçmiş ancak 2013 yılında Van büyükşehir olmuştur. Van'a ilişkin yaşanan bu değişim kent konseyinde bir değişime neden olmamıştır. Van ili ve ilçelerinde 2015 yılı itibari ile henüz yeni kent konseyleri kurulma girişimi bulunmamakla birlikte mevcut kent konseyi olan Van Kent Konseyi yapılanmasını sürdürmektedir. Aktiflik ve katılım boyutu ile yeterli gelişime henüz erişmemiş olan Van Kent Konseyi büyükşehir yapısından ziyade bir il kent konseyi olarak faaliyette bulunmaktadır.

3.2. Van Kent Konseyinin Organizasyon Yapısı

Van Kent Konseyi yapısını, Kent Konseyi Yönetmeliği çerçevesinde oluşturmuştur. Bu kapsamda konsey bünyesinde çeşitli birimler yer almıştır. Van Kent Konseyi, genel kurul, yürütme kurulu, çalışma grupları, kadın meclisi ve gençlik meclisi olmak üzere çeşitli yapılarda düzenlenmiştir. Bu yapılara kısaca aşağıda değinilmiştir:

Van Kent Konseyi Genel Kurulu: Bu kurul en üst düzey ve karar verici organ olarak belirlenmiştir. Bu kurul, Van'da yer alan yerel yönetim, sivil toplum kuruluşları, muhtarlar, vakıflar, noterler, sendikalar ve çalışma grupları temsilcilerinden oluşan bir üye yapısına sahiptir.

Van Kent Konseyi Başkanı: Van Kent Konseyi Başkanı ise ilde yer alan gerçek ve tüzel kişilere karşı konseyi temsil eder. Yasa ve yönetmelikler kapsamında konsey adına yerine getirmesi gereken görevleri yerine getirirken, genel kurul ve yürütme kuruluna da başkanlık eder.

Kent Konseyi Yürütme Kurulu: Van Kent Konseyinin en önemli organlarından biri olan yürütme kurulu, konseyde görüşülecek olan Van'a ilişkin konuları

belirleyerek bu konulara ilişkin konseyin görüş ve önerilerini Van Büyükşehir Belediyesine sunar ve bu konulara ilişkin gelişimleri takip eder.

Van Kent Konseyi Genel Sekreteri: Kent Konseyi Genel Sekreteri olarak görev yapan kişi, konsey bünyesinde yer alan yapılar ve gruplar arasında koordinasyonu sağlamaktadır. Van'a ilişkin konseyde alınan kararları kamuoyuna duyurmak ve bunları ilgili yetkili organlara ulaştırılmasını sağlamaktadır. Van Kent Konseyi'nin teşkilat yapısı Şekil 1.'de gösterilmiştir.

Güncelleme:
14.07.2014

Şekil 1: Van Kent Konseyi Organizasyon Şeması

Kaynak: <http://vankentkonseyi.com>

Yukarıdaki şekle bakıldığında Van Büyükşehir Kent Konseyi'nin Başkanlık Makamı ile nerdeyse paralel olduğu, bünyesinde kurul, meclis, çalışma grupları ve ofisler barındırdığı görülmektedir.

3.3.Ofisler

Van kent konseyi ofislerinin görev tanımları aşağıdaki gibi sıralamıştır(<http://vankentkonseyi.com>):

Sekreteryaya ve İdari İşler Ofisi: Bu ofis, Van Kent Konseyi Genel Kurulu, Yürütme Kurulu ve diğer toplantı ve organizasyonların sekreteryasını yürütmek, yazışmalarını hazırlamak, evrakların takibini ve yönlendirilmesini sağlamak, Van Kent Konseyi Başkanı ve Genel Sekreteri'nin programlarını hazırlamak ve bildirmek amacıyla çalışmalar yürütmektedir.

Sivil Toplum ve Projeler Ofisi: Van'da faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin idari, iletişim, proje hazırlama ve yürütme kapasitelerinin geliştirilmesiyle sivil diyalogun iyileştirilmesi, sivil toplumun karar alma ve politika belirleme süreçlerine aktif katılımının sağlanması, bu doğrultuda çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışıyla kentin yaşam kalitesinin artırılmasına, dezavantajlı grupların toplumsal yaşama katılımına, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesine yönelik projeler hazırlanması ve uygulanması amacıyla çalışmalar yapmaktadır.

Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar Ofisi: Uluslararası sözleşmelerde kent ve kent yaşamına yönelik temel ilkeleri hayata geçirmek; uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözeterak, tarafsız bir yaklaşımla görüş ve önerilerini oluşturmak; katılımcılığı ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas almak amacıyla ulusal ve uluslararası çalışmalar yürütmektedir. Van Kent Konseyi adına ortaklık kurma ve proje geliştirmek üzere platformlara üye olmak, yurt içi ve yurt dışı çalışma ziyaretleri, toplantı vb. faaliyetler gerçekleştirmektedir.

Meclisler ve Çalışma Grupları Ofisi: Van Kent Konseyi'nin organları olan meclisler ve çalışma gruplarının gerçekleştirdiği faaliyetleri desteklemek, gönüllülük bilincini, katılımcılığı ve uzlaşma kültürünü geliştirmek, belediye ile gönüllü kuruluşlar arasındaki iletişimi sağlamak ve kent konseyinde alınan kararların değerlendirilmesi amacıyla ilgili yerlere gönderilmesini sağlamak üzere çalışmalar yürütmektedir.

İletişim ve Organizasyon Ofisi: Van Kent Konseyi organlarının ve katılımcı kurum ve kuruluşların etkinlik ve toplantı organizasyonlarına destek vermek, tanıtım ve duyuru materyallerinin tasarım, basım ve dağıtımını gerçekleştirmek, etkinliklerin öncesinde ve sonrasında yerel, ulusal ve uluslararası alanda, web sitesi

güncellemeleri ve basın haberleri ile tanıtımını yapmak amacıyla çalışmalar yürütmektedir.

Destek Hizmetleri Ofisi: Van Kent Konseyi faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde kullanılan araçların yönlendirilmesini, temizlik ve servis hizmetlerinin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla çalışmalar yürütmektedir.

3.4.Meclisler

Van kent konseyi bünyesinde kurulmuş olan meclisler aşağıdaki gibidir:

Van Kent Konseyi Kadın Meclisi: Kadınların kendi sorunlarına sahip çıkmaları için karar alma süreçlerine ve kentsel yaşamın her alanına katılımını sağlamak amacıyla; kadınların ve kadınlarla ilgili kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, siyasi parti, üniversite, meslek odaları ve sendika temsilcileri, kadın muhtarlar ve meclis üyelerinin oluşturduğu demokratik bir yapıdır (<http://vankentkonseyi.com/>).

Tablo 1: Kadın Meclisi Üye Dağılımı

Kişi Sayısı	Kurum Tipi
1 kişi	Sendika Temsilcisi
1 kişi	Kadın Örgütleri
1 kişi	Muhtarlar
1 kişi	Kadın Örgütleri
2 kişi	Mahalle Temsilcisi
1 kişi	Oda Temsilcisi
1 kişi	Bireysel Temsilci
1 kişi	Resmi Kurum Temsilcisi
1 kişi	İl Genel Meclis Üyesi
2 kişi	Engelliler Temsilcisi

Kaynak: <http://vankentkonseyi.com/>

Tablo 1. incelendiğinde toplam 12 kadın kontenjanının oluşturulduğu görülmektedir.

Van Kent Konseyi Gençlik Meclisi: Gençlerin kent yönetimine aktif olarak katılmaları, kent sorunlarının çözümünde rol almaları, kendi sorunlarına sahip çıkmaları ve gençlik alanında politikalar üretmeleri amacıyla; gençlerin ve gençlerle

ilgili kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, siyasi parti, üniversite ve lise temsilcilerinin oluşturduğu demokratik bir yapıdır (<http://vankentkonseyi.com/>). Kent Konseyi Gençlik Meclisleri Ulusal ölçekte örgütlenmiş olan Ulusal Gençlik Parlamentosu ile iş birliği içerisinde kurulmuş demokratik bir oluşumdur. Gençlerin, meclis çatısı altında yaratılan uzlaşma ve hoşgörü ortamı içerisinde, dil, din, ırk, kültür, sınıf, eğitim ve cinsiyet farkı gözetmeksizin kentin sürdürülebilir gelişmesinin temelini oluşturacak politikaların yaratılmasında ve öncelikli sorunların belirlenerek bunların çözüm önerilerinin üretilmesine ve uygulanmasına katkıda bulunmalarını sağlar (Sünbül, 2012:39).

Tablo 2: Gençlik Meclisi Üye Dağılımı

Kişi Sayısı	Görevli
1 kişi	Dönem Sözcüsü
1 kişi	Sekreter
7 kişi	YK Üyesi
1 kişi	YYÜ Gençlik Temsilcisi
1 kişi	Liseler Gençlik Temsilcisi

Kaynak: <http://vankentkonseyi.com/>

Tablo 2. incelendiğinde gençlik meclisinin toplam 11 kişiden oluştuğu görülmektedir.

Van Kent Konseyi Engelliler Meclisi: Engellilerin toplum içinde eğitim ve üretim kapasitelerinin geliştirilmesi ve toplumsal yaşam içinde daha fazla yer almalarının sağlanması, kent yönetimine aktif olarak katılması ve engellilere yönelik sorunlara çözüm üretilmesi amacıyla; engellilerin ve engellilerle ilgili kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve üniversite temsilcilerinin oluşturduğu demokratik bir yapıdır (<http://vankentkonseyi.com/>).

Tablo 3: Engelliler Meclisi Üye Dağılımı

Kişi Sayısı	Görev
1 kişi	Başkan
1 kişi	Başkan Yardımcısı
1 kişi	Genel Sekreter

6 kişi

YK Üyesi

Kaynak: <http://vankentkonseyi.com/>

Tablo 3. incelendiğinde engelliler meclisinin toplam 9 kişiden oluştuğu görölmektedir.

Çocuk Meclisi: Bu mecliste özellikle bölgesel nedenlerle dezavantajlı konumda olan çocuklara yönelik faaliyetler yapılmaktadır. Bu kapsamda çocukların gelişimi ve aktivite alanları üzerine çalışmalar yürütölmekte ve projeler hazırlanmaktadır. Konsey tarafından oluşturulan bu meclis ile Van iline ilişkin eksiklerin tamamlanması amaçlanmaktadır.

Çevre Meclisi: Türkiye'nin en büyük gölüne sahip Van, önemli doğa yapısına ve kaynaklarına da sahip bir bölgede yer almaktadır. Van gölünün ve doğasının korunması da kent konseyi için kaçınılmaz görevlerden bir olarak yer almaktadır. Bu nedenlerden dolayı konsey bünyesinde çevre meclisi kurulmuştur. Bu mecliste Van'a ilişkin çevresel gelişimler ve bozulmalar takip edilmekte, çevreyi kirleten ve doğayı yok eden etkenlere engel olunmaya çalışılmakta ve önlemler alınması hususunda çalışmalar yürütölmektedir.

Sanat Meclisi: Sanatsal faaliyetleri desteklemek, organizasyonlara katılmak, ket kültürüne ilişkin sanatsal çalışmalar yapmak gibi faaliyetlerde bulunmak adına kurulan bir meclistir.

3.5.Çalışma Grupları

Van Kent Konseyi bünyesinde kentin ihtiyaç duyduğu alanlara ve konulara ilişkin 13 çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu gruplar, kentin sosyal yapısından matematiksel konumuna, doğa yapısından kentsel gelişimine kadar birçok konuyu çözüme kavuşturmaya yönelik olarak oluşturulmuştur. Bu çalışma gruplarının isimleri ve işlevleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:(<http://www.vankentkonseyi.com>)

Gençlik ve Spor Çalışma Grubu: Bu grup, Türkiye'nin önemli büyük şehirlerinden biri olan ve her geçen gün daha da gelişen Van iline ilişkin kent halkının ihtiyaç duyduğu sportif faaliyetler ile ilgili çalışmalar yürötmektedir. Van gençliğinin ihtiyaç duyduğu sportif alanlar ve faaliyetlerin tahsisi konusunda incelemelerde bulunan grup ilgili öneri ve görüşlerini diğer kurumlara iletmektedir.

Eđitim alışma Grubu: Bu grupta Van'a ilişkin eğitim politikaları ve gelişimler takip edilmektedir. Eksik kalan eğitim faaliyetlerinin organizasyonu ve uygulaması bu grup tarafından incelenmektedir. Van ilinin okuma yazma oranı diğer illere oranla daha dūřuk olduğu için bu grubun önemi artmaktadır.

İnsan Hakları alışma Grubu: Son yılların en fazla gūndeme gelen konularından olan insan haklarına ilişkin Van özelinde de çeşitli sivil toplum kuruluşları ve yapılar yer almaktadır. Bu yapıların yanı sıra kente ilişkin hak ihlallerini araştırmak için konsey tarafından İnsan Hakları alışma Grubu oluşturulmuştur. Bu grup insan hakları ihlallerini engellemek için çalışmalar yūrtmektedir.

Kūltür Sanat ve Turizm alıřma Grubu: İnan'a yakınlıđı nedeni ile önemli bir turizm potansiyeline sahip olan Van ilinde kūltür sanat çalıřmaları ve turizm faaliyetleri önemli bir yer almaktadır. Van'ın turizm kapasitesini artırmak ve cazibe merkezi haline getirmek için konsey būnyesinde yer alan Kūltür Sanat ve Turizm alıřma Grubu çeřitli faaliyetler gerçekleřtirmekte ve il içinde gerçekleřtirilen faaliyetlere destek olmaktadır.

Afet ve Kriz alışma Grubu: 23 Ekim 2011 yılında Van'da yaşanan 7.2 şiddetindeki depremde 644 kiři yaşamını yitirmiş bu nedenle afet ve kriz dönemlerinde koordinasyon ile felaketler öncesinde alınacak önlemler önem kazanmıştır. Bu kapsamda kurulan Afet ve Kriz alışma Grubu özellikle yaşanabilecek olası deprem ve afetlere ilişkin önlemlerin artırılması için çalışmalar yūrtmektedir.

evre ve Sađlık alıřma Grubu: Būyūk kentler için evre kirliliđi ve beraberinde getireceđi sađlık sorunları önemli bir faktördür. Van ilinde būyūk sanayi tesislerinin az oluřu hava kirliliđini olumlu yönde etkilese bu durumun korunması için Kent Konseyi tarafından oluřturulan evre ve Sađlık alıřma Grubu alıřma yūrtmektedir. Kent halkının evre konusunda duyarlılıđını artırmak ve salgın hastalıkların nūne geçmek için ilgili kurum ve kuruluřlar ile bu çalıřma grubu koordinasyon içindedir.

Altyapı alışma Grubu: Van iline ilişkin yapılacak altyapı çalışmalarının takibini yūrtten bu çalışma grubu özellikle belediyelerin çalışmalarını incelemekte ve bu yönde tavsiyelerde bulunmaktadır. Öte yandan yapılan çalışmalar ile ilgili kent konseyinin diğer bileşenlerini bilgilendirme görevini ūstlenmiř konumdadır.

Çocuk Çalışma Grubu: Toplumun en savunmasız ve en güçsüz halkasını oluşturan çocuklara yönelik oluşturulan Çocuk Çalışma Grubu, bu kapsamda çalışmalar yürütmektedir. Kentte yaşayan çocuk ve gençlerin uyuşturucu ve diğer zararlı alışkanlıklardan uzaklaştırılmasına yönelik tedbirler alınması için incelemeler yapmakta ve öneriler sunmaktadır. Bunlara ek olarak çocukların eğitimine ilişkin çalışmalar yapmaktadır.

İmar ve Planlama Çalışma Grubu: 2011 yılında Van ili, yaşanan depremin ardından imar açısından adeta yıkıma uğramış, planlaması tamamen değişmiş bir şehir profiline dönüşmüştür. Depremin hemen ardından yüzlerce yapı yıkılırken yüzlerce yapı da yeniden yükselmeye başlamıştır. Bunların denetimi, olası depreme karşı dayanıklılığı gibi konular önem arz etmektedir. Bu kapsamda bu konuları denetleyebilecek, önerilerde bulunacak İmar ve Planlama Çalışma Grubu kurulmuştur. Bu grubun temel amacı palanlı ve imara uygun yapılanmanın sağlanmasıdır.

Engelli Çalışma Grubu: Dezavantajlı kesimlerden biri olan engellilere ilişkin gerçekleştirilmesi gereken çalışmalar ve kentte yaşanan eksikler ile ilgili çalışmalarını yürütmek üzere kurulan bu grup, önerileri ve tavsiyeleri ile kent konseyinin engellilere yönelik sorumluluklarını yerine getirmektedir.

Aile Çalışma Grubu: Bu grup, sosyal yapısı gereği güçlü aile bağlarının mevcut olduğu Van ilinde ailelerin gelişimine ilişkin çalışmalar yürütmektedir. Toplumsal bağların daha güçlü hale getirilmesi için aile çalışma grubu kurulmuştur.

Toplum Çalışma Grubu: Van Kent Konseyi toplumsal yozlaşma benzeri problemleri takip etmek ve olumlu yönde evrilmesini sağlamak amacı ile böyle bir çalışma grubu kurma kararı almıştır. Bu şekilde toplumsal değişim ve dönüşümler takip edilmektedir.

Van Gölü Çalışma Grubu: Türkiye'nin en büyük gölüne sahip olan Van ilinde gölün korunması ve temiz tutulması için ihtiyaç duyulan toplumsal duyarlılığı yaratmak ve göle sahip çıkmak için kurulmuştur. Gölün turizm potansiyelini artırmak, aynı zamanda temiz tutulmasını sağlamak amacı ile çalışmalar yürütmekte, göle ilişkin hazırlanan rapor ve su analizlerini Kent Konseyi ile paylaşmaktadır.

3.6.Yapılan Çalışmalar

Van Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü etkinlikleri çerçevesinde genellikle kenar mahallelerde ikamet eden 150 kadına tiyatro gösterisi imkânı sunmuş ve bu sayede kadınlar tiyatroyu tanıma fırsatı bulmuştur. Toplumdaki okuma bilincini uyandırmak adına Van Kent Konseyi ile Toplum Gönülleri Vakfı tarafından "Genç Hafta" ve "Kitap Okuyoruz" etkinlikleri gerçekleştirilmiştir (<http://vankentkonseyi.com/>). Buna ilişkin görsellere aşağıda yer verilmiştir.

Van kent Konseyi Yürütme Kurulun da içme atık suların durumunun görüşülmesi yapıldı. Konu hakkında görüş ve sorulara yanıt vermek üzere Van Su ve Kanalizasyon İdaresinden İçme Suları Daire Başkanı Murat Acar, Kanalizasyon Daire Başkanı Murat Aslan ve Halk Sağlığı İl Müdürlüğünden Çevre Mühendisi Rıdvan Çiftçi ile konsey yönetimi bir araya geldi.

Kent konseyi Van'ın en önemli sorunlarından birini masaya yatırdı. Van'ın yeşil alanları, boşaltılan askeri alanlarını ve diğer kurum arazilerini tartışmaya açan konsey kentin önemli sorunlarından birinde teşhisi koydu. Yapılan toplantıda yeşil alanlarla ilgili ilginç değerlendirmeler ortaya atılırken, yeşil alanlarımızın kâğıt üzerinden öteye gitmediği sonucu ortaya çıktı.

Van Kent Konseyi Gençlik Meclisi (VAGEM) ve Van Kadın Derneği (VAKAD) “Duyarlı Kutu Projesi”ni gerçekleştirmişlerdir. Proje Van depreminden sonra geliştirilerek Van’daki çocuklara yalnız olmadıklarını göstermek amacıyla taşımaktadır. Projeye 115 bağışçının katılmış ve duyarlı kutularla Van’daki 4-15 yaş arası çocukları sevindirmişlerdir.

Van Kent Konseyi Gençlik Meclisi ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Y.Y.Ü.) Çocuk Aklım Topluluğu (ÇAT) ile birlikte “Minik Yürekler Üşümesin” sloganı ile Trabzon Spor Taraftarı tarafından getirilen atkı, bere, eldiven, polar ve kırtasiye malzemeleri ilköğretim okulundaki öğrencilere dağıtılmıştır.

Van kent Konseyi “Bir Kitap Bir Nesil” isimli kampanya ile kütüphanesi olmayan okullara hizmet götürerek kütüphane kurma çalışmalarını yürütmektedir.

Van Küçük Millet Meclisi, hükümetin ülke genelindeki ve yereldeki politikaları konusunda fikir paylaşımı yapmak ve konseyin faaliyetlerini genişletmek adına birçok değişik siyasi partilerin Milletvekillerini, Belediye Başkanları ve Yardımcılarını ve STK temsilcilerini bir araya getirmiştir. Van Kent Konseyi de bu faaliyetlerde aktif olarak yer almış ve konseyin görüşlerini aktarmıştır.

Yine kent konseyi aracılığıyla, Uluslararası Genç Liderler Akademisi (UGLA) ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi (ÇoÇa) tarafından Çocuk Hakları Eğitimi verilmiştir.

Van Kent Konseyi Kadın Meclisi tarafından mahallerde kadın ve çocuklara yönelik olarak hijyen konusunda toplantılar gerçekleştirilmiştir. Van kent konseyi sağlık çalışma grubu tarafından vatandaşların kansere karşı duyarlı olması amacıyla fotoğraf ve resim sergisi açılmıştır.

Van Kent Konseyi Engelli Meclisi, engellilerle iletişim kurmak amacıyla Engelliler Haftası'nı kutlamaktadır. Bu amaçla yapılmış bir etkinliğin resmi yukarıda gösterilmiştir.

Van Kent Konseyi Gençlik Meclisi ve İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü iş birliği ile “Van Üşüyordu, bizde üşüyorduk” sloganı ile başlatılan “Artık birlikte üşüyor birlikte ısınıyoruz” kampanyası Enstitüsü öğrencileri tarafından depremzedelere yardım yapılmıştır. Kent Konseyinin organizasyonunda bir grup öğrenci ile birlikte Van'ın 1000 nüfuslu Halkalı Köyü'ne eşyalar ulaştırılarak depremzedelerin yaraları sarılmaya çalışılmıştır.

Van Kent Konseyi Kadın Meclisi tarafından bir kadın çalıştay düzenlenmiştir. Siyasette kadına yönelik ayrımcılık, kadınların siyasal temsil ve katılımının önündeki engeller, yerel siyasette kadınların varlığı ve önemi, kadın örgütlenmesi ve kadın dayanışması, kadınların barış sürecine etkisi gibi konular çalıştayda tartışılarak Van'da yaşayan kadınların yönetime aktif katılımı artırılmaya çalışılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

UYGULAMA VE KATILIM YÖNÜNDEN KENT KONSEYLERİ

Yönetişim ve katılım adına Türkiye açısından önemli bir adım olan kent konseyleri ve uygulama modelleri iller bazında farklılık göstermektedir. Yönetmelik kapsamında hayata geçirilen bu proje aslında tamda illerin, ilçelerin ihtiyaç duydukları şekli ile yapılanmalarını ön görmüştür. Yine Kent Konseyi Yönetmeliğinde konseyler için belirli şekil şartları ve katılım şartları da ön görüşmüştür. Örneğin konseylerin, meclis ve çalışma grupları olarak yapılanmaları. Konsey üyeleri arasında belli oranda muhtarların, sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin yer alması örnekleri bunlardan bir kaçıdır. Birçok kent konseyi de bu yönetmelik çerçevesinde kuruluşunu tamamlamıştır. Çalışmamızın uygulama modellerinden biri olan Van Kent Konseyi işte bu çerçevede yapılanmış ve çalışmalarının sürdürmektedir. Bu bölümümüzde uygulama modelleri ve katılım yönünden Van Kent Konseyi, Nilüfer Kent Konseyi ve Malatya Kent Konseylerini karşılaştırarak ülkemizdeki kent konseylerinin mevcut durumlarını incelemeye çalışacağız. Mevcut örneklemelerimizi belirlerken belediyelerinin üyesi olduğu partiler dikkate alınarak seçilmiştir. Nilüfer Kent Konseyi Cumhuriyet Halk Partisi'nin(CHP) elinde olan bir belediye bünyesinde çalışmalarını yürütürken, Malatya örneğinde ise Adalet ve Kalkınma Partisi(AKP) etkisi ön plandadır. Van Kent Konseyi ise Halkların Demokratik Partisi'nin(HDP) yönetiminde olduğu bir belediye bünyesinde çalışmaktadır. Bu karşılaştırma ile hem konseylerin yapıları, hem de siyasal iktidarların konsey yönetimlerine ve çalışmalarına etkilerini gösterecektir.

4.1.YÖNETİM AÇISINDAN KONSEYLER

- **Van Kent Konseyi**

Konseylerin yürütme kurulları kuşkusuz en üst düzey karar verme organları olup, konseyin çalışmalarına ve duruşuna yön veren bir yapıdır. Bu açıdan bakıldığında mevcut örneklemelerimizin yürütme kurulundaki farklı siyasal örgütlerin temsilcileri bu kurulların zenginliğini ve katılımcılığını göstermektedir. Bu yönü ile

baktığımızda Van kent Konseyi hayli zengin bir yapıya sahiptir. Konseyin yürütme kurulu üyeleri ve bağlantılı oldukları yapılar aşağıdaki tabloda yer aldığı gibidir.

Tablo 4: Van Kent Konseyi Yürütme Kurulu asil üyeleri

Adı Soyadı	Görevi	Temsil Ettiği Kurum/Kuruluş/Dernek/Oda
Ümit KESER	Kent Konseyi Başkanı	Mimarlar Odası Başkanı
Mucip TAPAN	Başkan Yardımcısı	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
H.Fikret BARANSEL	Başkan Yardımcısı	Eczacılar Odası Başkanı
Emrullah YANDIM	Yürütme Kurulu Üyesi	Karayolları 11. Bölge Müdürlüğü
Casim YARAR	Yürütme Kurulu Üyesi	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Van Tapu ve Kadastro XV. Bölge Müdürlüğü
Sibel SALGIN	Yürütme Kurulu Üyesi	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü
Özgür Doğulan YÜCE	Yürütme Kurulu Üyesi	Defterdarlık İl Müdürlüğü
Özer ÇOŞĞUN	Yürütme Kurulu Üyesi	Türkiye İstatistik Kurumu
Ömer KURT	Yürütme Kurulu Üyesi	Van Devlet Tiyatroları Müdürlüğü
Muzaffer AKTUĞ	Yürütme Kurulu Üyesi	İl Kültür Müdürlüğü
Yalçın ÖZDEMİR	Yürütme Kurulu Üyesi	Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü
Özay İLHAN	Yürütme Kurulu Üyesi	Saadet Partisinden (SP)
Fevzi DOĞAN	Yürütme Kurulu Üyesi	Hür Dava Partisi (HUDAPAR)
Esmâ Gölül ÖDEMİR	Yürütme Kurulu Üyesi	Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP)
Cemal ŞEN	Yürütme Kurulu Üyesi	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)
Harun OKAY	Yürütme Kurulu Üyesi	Halkların Demokratik Partisi (HDP)
Cengiz ARAS	Yürütme Kurulu Üyesi	Van Ticaret ve Sanayi Odası
Kamuran TURGUT	Yürütme Kurulu Üyesi	İnşaat Mühendisi Odası Başkanı
M.Emin TUĞRUL	Yürütme Kurulu Üyesi	Şoförler Odası Başkanı
Yakup ÖĞRENCİ	Yürütme Kurulu Üyesi	Mali Müşavirler Odası Başkan Yrd.
İdris KARAELE	Yürütme Kurulu Üyesi	Demirciler ve Tornacılar Odası Başkanı
Dr. Hüseyin YAVIÇ	Yürütme Kurulu Üyesi	Tabipler Odası
İshak KARA	Yürütme Kurulu Üyesi	Basın
Süleyman GÜLER	Yürütme Kurulu Üyesi	TÜMSİAT
Suat ÇİFTÇİ	Yürütme Kurulu Üyesi	VADSİAT
Naif BALANDI	Yürütme Kurulu Üyesi	Tes-İş Başkanı
Murat BAŞKARA	Yürütme Kurulu Üyesi	Eğitim-Sen
Turgut KÜLAY	Yürütme Kurulu Üyesi	Muhtarların Temsilcisi
Meral AYHAN	Yürütme Kurulu Üyesi	Kadın Meclisi
Emin KAYAALP	Yürütme Kurulu Üyesi	Gençlik Meclisi
Necati SARICA	Yürütme Kurulu Üyesi	Engelli Meclisi
İhsan BALLI	Yürütme Kurulu Üyesi	Sanat Meclisi
Emre EŞME	Yürütme Kurulu Üyesi	Çevre Meclisi

Kaynak: <http://vankentkonseyi.com/>

Katılımı en üst düzeyde tutma amacını güden ve halkın yerel anlamda alınacak kararlara doğrudan katılımını önceleyen bir hedef ile hayata geçirilen kent konseyi planı çerçevesinde Van Kent Konseyi'ni incelediğimizde oldukça geniş kesimlere hitap eden bir yapı görmekteyiz. 2014 yerel seçimlerinde oyların büyük bir kısmına alan ve en yakın rakibi olan Adalet ve Kalkınma Partisine %13 fark atan Halkın Demokratik Partisi yerel yönetimlerdeki halk katılımı ve farklı kesimlerinde kararlarda söz sahibi olma yaklaşımını belediye himayesinde kurulan Van Kent Konseyi'ne yansıttığını tabloya bakarak görebilmekteyiz. Öncelikle yürütme kurulu gibi bir organda Van ilinde aktif siyaset yürüten Saadet Partisi(SP), Cumhuriyet Halk Partisi(CHP) ve Adalet ve Kalkınma Partisi(AKP) üyelerinin birer yöneticisinin yer alması dikkat çekmektedir. Yürütme kurulunun en dikkat çeken üyelerinden biride Hür Dava Partisi (HUDAPAR) üyesi Fevzi Doğan'dır. Hizbullah tabanının oluşturduğu Hür Dava Partisi ile HDP arasında geçmişten gelen ve zaman zaman tetiklenen bir husumet mevcuttur. Bu duruma rağmen kent konseyi yürütme kurulunda bu parti temsilcisine yer verilmesi konseyin çok renkliliğini ve katılımcılığını göstermektedir. Öte yandan Adalet ve Kalkınma Partisi'ne yakın sendikalar ve kurum yöneticileri de konsey yönetiminde yer almaktadır. Böyle bir yapı ile karşımıza çıkan Van Kent Konseyi, Kent Konseyleri Yönetmeliğinde yer alan katılım şartını yerine getirdiği gözlenmektedir. Van Kent Konseyi'nde katılımın çeşitliliği ve farklı kesimlerin yönetimde söz sahibi olması aslında birazda Halkların Demokratik Partisi'nin yerel yönetim modellerine, anlayışına bağlı bir durum olarak ta değerlendirilebilir.

Van Kent Konseyi'nde farklı siyasal temsilciler ve gruplar yer almasına rağmen konseyde HDP ağırlığı mevcuttur. Bunun temel sebebi kent dinamiklerini oluşturan ve konsey yönetiminde yer alan sivil toplum kuruluşları, odalar, sendikalar gibi grupların yoğun olarak HDP geleneğine yakın olmasıdır.

- **Malatya Kent Konseyi**

Katılım ve çoğulcu perspektifi ile hayata geçen Malatya Kent Konseyine bakacak olursan öncelikle konseyin yürütme kurulunu incelemek gerekecektir. Konseyin yürütme kurulu ve bağlantılı oldukları yapılar aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo 5: Malatya Kent Konseyi Yürütme Kurulu asil üyeleri

Adı Soyadı	Görevi	Temsil Ettiği Kurum/Kuruluş/Dernek/Oda
Ahmet ÇAKIR	Kent Konseyi Başkanı	Malatya Belediye Başkanı
Av. Ali YILDIRIM	Kent Konseyi Genel Sekreteri	Malatya Barosu Yön. Krl.Üyesi
Eyüp KUTLUBAY	Yürütme Kurulu Üyesi	Baro Başkanı
Ali Haydar KOYUN	Yürütme Kurulu Üyesi	Türkiye Sakatlar Der. Şube Başkanı
Ali EVREN	Yürütme Kurulu Üyesi	Esn. Kredi.Kef. Koop.Başkanı
Bedir ÖZTEN	Yürütme Kurulu Üyesi	İnş. Müh. Odası Malatya Şube Başkanı
Sinan ÇEÇEN	Yürütme Kurulu Üyesi	Divan BKS Derneği Başkanı
Hasan MEŞELİ	Yürütme Kurulu Üyesi	Hacı Bektaş Veli Kültür Merkezi Vakfı Genel Başkanı
H.Hüseyin ERKOÇ	Yürütme Kurulu Üyesi	Malatya TSO Yön.Krl. Başkanı
Haydar KARADUMAN	Yürütme Kurulu Üyesi	Malatya Gazeteciler Cemiyeti Başkanı
Prof. Dr. İbrahim GEZER	Yürütme Kurulu Üyesi	BİLSAM Başkanı
Prof.Dr.MehmetKARAGÖZ	Yürütme Kurulu Üyesi	İnönü Üniv. Rektör Danışmanı
Namık ŞAHİN	Yürütme Kurulu Üyesi	MÜSİAD Yön.Krl.Başkanı
Mustafa EREN	Yürütme Kurulu Üyesi	Muhtarlar Derneği Başkanı
Naci Şavata	Yürütme Kurulu Üyesi	İl Genel Meclisi Başkanı
Ömer Fatih NALÇACI	Yürütme Kurulu Üyesi	MAKİAD
Şahin KAYADUMAN	Yürütme Kurulu Üyesi	Memur- Sen
Mustafa Akyıldız	Yürütme Kurulu Üyesi	Kent Konseyi Gençlik Meclis Başkanı
Nazire DİRİKOLU	Yürütme Kurulu Üyesi	Kent Konseyi Kadın Meclis Başkanı

Kaynak: <http://malatyakentkonseyi.com/default.asp>

Malatya Kent Konseyi, 2009 yılında hayata geçmiştir. Adalet ve Kalkınma Partisi yönetimindeki bir belediye bünyesinde kuruluşunu gerçekleştiren bu konseyinin yönetimine bakıldığında konsey başkanı ve kentin belediye başkanının aynı kişi olması dikkat çekmektedir. Bu durum konseyin belediye ye ilişkin tavsiyelerinde belediye yönetimi ile eşleşen fikirlere sahip olması yönünde bir durum doğurmaktadır. Konsey yürütme kurulunda dikkat çeken bir diğer nokta ise siyasi partilere hiç yer verilmemesidir. Konsey yönetimi daha çok kentte bulunan sivil toplum kuruluşları, oda temsilcileri ve baro üyelerinden oluşmaktadır. Konsey

yönetiminde yer alan tek sendika ise Memur-Sen olarak görülmektedir. Siyasal parti temsilcilerinin ve farklı siyasal eğilimlere sahip sendikaların konsey yönetiminde yer almayı katılımı ve renkliliği sınırlamakta tek dize bir Malatya Kent Konseyi yapısı karşımıza çıkarmaktadır. Bu durum üzerinde kuşkusuz konseyin bulunduğu yerleşim biriminin belediye yönetimi ve sayasal duruşu önemli bir etkidir. Malatya Kent Konseyi yürütme kuru üyelerinin oluşumu da bu duruşun bir göstergesidir.

- **Nilüfer Kent Konseyi**

Kent konseylerini katılım boyutu ile incelediğimizde bu şartı en iyi yerine getiren konseylerden biri Nilüfer Kent Konseyi'dir. Bursa'nın ilçesi olmasına rağmen bu konsey çalışmaları ve yapılanması ile kent konseyleri arasında dikkat çekerek örnek bir model olmuştur. Konsey katılımı en üst düzeye çıkarmak amacı ile mahalle yapılanmalarına gitmiştir. Belediye sınırı içinde yer alan ve konseyde söz sahibi olmak isteyen herkes mahalle komiteleri aracılığı ile kararlara katılma imkanı bulmaktadır. Mahalle Komiteleri'nin "Doğal ve seçilmiş" olmak üzere iki tür üyesi vardır. Muhtar, azalar, mahallede ikamet eden okul aile birliği temsilcisi, aile sağlığı merkezi temsilcisi, mahalle bazında faaliyet yürüten STK'ların (dernek, birlik, kulüp, kooperatif vb.) temsilcileri, ilkokul, ortaokul ve liselerden mahallede ikamet eden birer öğrenci temsilcisi doğal üye olarak komiteye katılırlar. Öte yandan birde mahalle halkı tarafından seçilen kişilerde ilgili mahallenin komitesinde yer almaktadır. Bu durum katılımı en üst boyutta tutmakta ve kent konseyinin belediye üzerindeki etkisini artırmaktadır. Bu yapıda kurulan Nilüfer Kent Konseyi yürütme kurulunu aşağıdaki tabloda yer aldığı gibidir.

Tablo 6: Nilüfer Kent Konseyi Yürütme Kurulu asil üyeleri

Adı Soyadı	Görevi
ŞAZİ ÇAVUŞOĞLU	Kent Konseyi Başkanı
MEHMET KARTAL	Kent Konseyi Genel Sekreteri
ALİ CENK ALGÜN	Gençlik Meclisi Başkanı
TÜRKAN ŞEN	Kadın Meclisi Başkanı
ALİ ŞİK	Yürütme Kurulu Üyesi
K.ATLIHAN ÖGE	Yürütme Kurulu Üyesi
HURİ AYKUT	Yürütme Kurulu Üyesi
EROL YILMAZER	Yürütme Kurulu Üyesi
FAHRETDİN KARAÖZ	Yürütme Kurulu Üyesi
TURAN ARAS	Yürütme Kurulu Üyesi

Kaynak: <http://www.niluferkentkonseyi.org/index.php>

Katılım boyutunu en üst seviyede tutmaya çalışan Nilüfer Kent Konseyi siyasal partilere yürütme kurulunda yer vermemiştir. Sivil toplum kuruluşu temsilcileri, meslek odası temsilcileri, mahalle muhtarları, akademik personel gibi üyelerden olma şartı ile yürütme kurulunu oluşturan konsey, üyelerini belirlerken de seçim kriterini ön planda tutmuştur. Farklı kesimlerden temsil sağlanmaya çalışılarak her grubun konsey yönetiminde yer alması sağlanmıştır. Öte yandan konseyin yürütme kurulunda mahalle muhtarı temsilcisinin yer alması dikkat çekicidir. Mahalle komitelerinin doğal üyesi olan muhtarlar arasından seçilen temsilci bu vesile ile mahalle halkının kararlara katılımını sağlamaktadır. Bu yapısı ve işleyişi ile kent konseyi yönetmeliğinden hedeflenen katılım Nilüfer Kent Konseyi'nde en yüksek boyuta çıkarılmış olarak görülmektedir. Nilüfer Kent Konseyi yerel anlamda halkın kararlara direk katılımını sağlayarak doğrudan demokrasi modeline de en yakın konsey olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.2.YAPILANMA VE ÇALIŞMALAR AÇISINDAN KONSEYLER

Konsey yönetimlerinin oluşumunun yanı sıra bu konseylerin yapılanmaları ve aktiviteleri de önemlidir. Bir çok il ve ilçede zorunluluktan dolayı belediyeler göstermelik bir kent konsey kurmuş ve kağıt üzerinde var olan bu konseyler kararlara katılım ve kente katkıda bulunma adına herhangi bir faaliyette bulunmamaktadır. Bu açıdan konseylerin işlevsellikleri önemlidir. Karşılaştırmak amacı ile seçtiğimiz 3 kent konseyindeki durum ise şöyledir:

- **Van Kent Konseyi**

Van Kent Konseyi yönetmelik kapsamında oluşumunu gerçekleştirmiş, yönetmelikte ön görülen meclisler ve çalışma grupları üzerine oturtmuş bir yapıya sahiptir. Kente her alanda sahip olma ve yetme düşüncesinin hakim olduğu bu konseyde meclislerin çeşitliliği ve çalışma grubu sayısı fazladır. Kente sıkıntı yaşama ihtimali olan hemen hemen her kesime yönelik meclis mevcuttur. Toplamda 6 meclisten oluşan Van Kent Konseyi'nin meclisleri Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi, Engelliler Meclisi, Çocuk Meclisi, Çevre Meclisi ve Sanat Meclisinden oluşmuştur. Çalışma gruplarında ilin yerel özellikleri ve ihtiyaçları ön planda tutulmuş ve bu yönlü çalışma grupları oluşturulmuştur. Toplamda 13 çalışma grubu mevcuttur. Bu gruplar şöyle oluşmuştur: Gençlik ve Spor Çalışma Grubu, Eğitim Çalışma Grubu, İnsan Hakları Çalışma Grubu, Kültür Sanat ve Turizm Çalışma Grubu, Afet ve Kriz Çalışma Grubu, Çevre ve Sağlık Çalışma Grubu, Altyapı Çalışma Grubu, Çocuk Çalışma Grubu, İmar ve Planlama Çalışma Grubu, Engelli Çalışma Grubu, Aile Çalışma Grubu, Toplum Çalışma Grubu ve Van Gölü Çalışma Grubu. Çalışma grubu sayısı oldukça yüksek olan konsey, meclislere ve bu gruplara destek amacı ile Kent Konseyi Yönetmeliğinde ön görülmeyen ofis sistemi gibi bir yapılanmaya gitmiştir. 6 farklı ofis kurularak bu ofisler alanlarına ilişkin çalışmalar yürütmektedir. Bu ofisler ve isimleri şu şekilde oluşmuştur: Sekretarya ve İdari İşler Ofisi, Sivil Toplum ve Projeler Ofisi, Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar Ofisi, Meclisler ve Çalışma Grupları Ofisi, İletişim ve Organizasyon Ofisi ve Destek Hizmetleri Ofisi.

Van Kent Konseyi oluşturduğu meclisler, gruplar ve ofisler aracılığı ile kent genelinde çalışmalar yürütmektedir. Aktivite anlamında çok aktif olmasa da konsey geçmiş dönemlerde Van halkı adına önemli kampanyalara imza atmış ve paydaşlık sağlamıştır. Özellikle 2011 yılında deprem döneminde yardımların Van halkına ulaştırılmasında konsey önemli görevler üstlenmiştir, bu dönemde kentin yöneticilerine kriz yönetiminde fikirler sunarak deprem zararlarını en aza indirmek için çaba sarf etmiştir. Kentteki okuma yazma oranını artırmak, kitap okumaya teşvik amaçlı çeşitli gruplar ile çalışmalar yürütmüştür. Kentin kadınlarına yönelik toplantılar düzenleyerek kadınların bilinçlenmesini amaçlamıştır. Son dönemlerde ise kentin su sorunundan engellilere ilişkin sorunlara birçok konuda çalışmalar ve

incelemeler yaparak ilgili yerlere görüş ve tavsiyelerini iletmış bir konsey olarak karşımıza çıkmaktadır Van Kent Konseyi.

- **Malatya Kent Konseyi**

Malatya Kent Konseyi de yapısı itibari ile meclisler ve çalışma gruplarından oluşmaktadır. Konsey meclis anlamında çok sade bir oluşuma gitmiştir. Gençlik Meclisi, Kadın Meclisi olmak üzere 2 meclisten oluşmuştur. Çalışma grubu anlamında ise zengin bir yapıya sahip olan Malatya Kent Konseyi; İletişim ve Paylaşım Çalışma Grubu, Sağlık Çalışma Grubu, Tüketici Hakları Çalışma Grubu, Çevre Çalışma Grubu, Tarih Kültür Sanat Çalışma Grubu, Arama ve Kurtarma Çalışma Grubu, Avrupa Birliği Grubu, Eğitim Öğretim Çalışma Grubu, Çocuk Çalışma Grubu, Tiyatro ve Sinema Çalışma Grubu, Niyazi Mısıri Tanıtma Grubu, Spor Çalışma Grubu, Şairler-Yazarlar Çalışma Grubu ve Engelliler Platformu Çalışma Grubundan oluşmuştur. Kültür sanat anlamında önemli gruplara sahip olan Malatya Kent Konseyi bu analda çalışmalar yürütmektedir. Konseyin kadınlara ilişkin çalışmalarının yoğunluğu ise bu meclisin aktifliğini bizlere göstermektedir. Konsey kente ilişkin önemli gün ve tarihlerde faaliyetler yürütmektedir.

- **Nilüfer Kent Konseyi**

Kent Konseyi Yönetmeliği gereği meclis ve çalışma grubu olarak kurulan Nilüfer Kent Konseyi Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi ve Çocuk Meclisi bünyesinde çalışma yürütmektedir. Konseyin diğer önemli birimlerinden biride çalışma grubudur. İşçi haklarından, emeklilere, hayvan haklarına birçok alana ilişkin faaliyet yürüten bu konseyin çalışma grupları ise şöyledir; Emekliler Çalışma Grubu, Okuma Grubu, Kırsal Alan Çalışma Grubu, Tiyatro Grubu, Fotoğrafçılık Grubu, Hayvan Hakları Grubu, Sevgi ve Kardeşlik Korosu, Nilüfer Kent Konseyi Bisikletçileri Grubu ve İşçi Hakları Çalışma Grubu.

Nilüfer Kent Konseyi'nin aslında en önemli organını mahalle komiteleri oluşturmaktadır. Meclisler, çalışma grupları, Kent Konseyi Yönetmeliğinin bir gereği olarak aslında bu konseyde yerlerini almıştır. Konseyi ön plana çıkaran organ mahalle komiteleridir. 64 mahalleden oluşan ilçede her mahalle kendi komite üyelerini belirleyerek katılımı en üst düzeyde sağlamaktadır. 358 bin 265 kişinin

yaşadığı ilçede 1328 kişiden oluşan mahalle komitesi mevcuttur. Bu komite üyeleri ilgili mahallelerine ilişkin karar ve önerileri Nilüfer Kent Konseyi yönetimine ileterek halkın karar almada söz sahibi olmasını sağlamış oluyor.

Akiflik anlamında diğer kent konseylerine oranla bir adım önde olan Nilüfer Kent Konseyi, toplumsal olaylara da duyarsız kalmayarak, bu yönlü çalışmalar yürütmekte. İşçi bayramı, madencileri anma gibi faaliyetlerin yanı sıra sportif, kültürel faaliyetlerde de konsey olarak yerini almakta ve öncülük etmektedir.

Yapılanmaları, yönetimleri açısından incelediğimiz üç kent konseyi ülkemizde konseylerin ne aşamada olduğunu göstermektedir. Ülkemizde yerel yönetim kararlarına halkın katılımını sağlamak adına kurulan bu konseylerin aslında istenen seviyeye gelmediği ortadadır. Her ne kadar katılımı en üst düzeyde sağlamaya çalışan konseyler mevcut olsa da, bu konseylerin sayısı çok azdır. Konseylerin yönetimleri ve aktiviteleri aslında ilgili bölgede etkili olan belediyenin partisine göre değişim göstermektedir. İncelediğimiz üç örnekten biri olan ve Adalet ve Kalkınma Partisi yönetiminde olan belediye bünyesinde yer alan Malatya Kent Konseyi yönetiminde bu partinin etkisi açıkça görülmekteyken, siyasette paylaşımcı ve her kesimden katılımı ön gören HDP yönetimindeki Van'da ise parti politikasının kent konseyine de yansıdığı görülmektedir. Nilüfer Kent Konseyi uygulamasında ise siyasal kaygılardan uzak tamamen katılım odaklı bir politika görülmektedir. Bu üç örnek aslında ülkemizdeki kent konseyleri gerçeğini de ortaya koymaktadır. Ülkemizde birçok konsey sadece kağıt üzerinde var olan, uygulama anlamında varlığı olmayan bir durumdadır. Öte yandan yönetim ve oluşum açısından var olan ama konseyin temel hedefi olan halkın kararlara katılma perspektifini henüz tam anlamı ile hayata geçirememiş Van Kent Konseyi, Malatya Kent Konseyi gibi konsey modelleri de ülkemizde mevcuttur. Son olarak sayıca azınlıkta olan konseylerin ana hedefi olan katılım ve yönetişimi hakkı ile yerine getiren Nilüfer Kent Konseyi gibi konseylerde mevcuttur ülkemizde. Konseylere ilişkin gelişimler ve duyarlılık her geçen gün ülkemizde artmakta bu anlamı ile gelecekte daha güçlü ve katılımcı kent konseylerinin hayat bulacağı ön görüşü güçlüdür.

SONUÇ

Yönetim mekanizması ve demokrasinin süreç içinde evrilmesi ve beraberinde getirdiği yeni gereksinimler kavramsal tanımlamalara da farklı bir boyut katmıştır. Demokrasinin tanımı da bu süreç içinde farklılaşarak yeni tanımlar ve yeni gereksinimler barındırmaya başlamıştır. Temelde doğrudan ve temsili kavramlarına dayanan demokrasi model olarak katılım ile başlayıp ileriki dönemlerde kuruyucu kalkınmacı kimliklere bürünmüş son olarak ise bireysel ve toplumsal eşitliğe evrilmiştir. Bu yönlü demokrasi modelleri günümüzde hakimiyet sağlamıştır. Kuşkusuz demokrasiye ilişkin tanımlar zaman içinde toplumsal ihtiyaçlara göre farklılaşma göstermiş ve gösterecektir. Demokraside olduğu gibi yerel yönetimlerde zaman içinde çeşitli dönüşümler geçirmiş farklı farklı modeller uygulanmıştır. Güvenlik, suçluların cezalandırılması görevi ile işlevsellik kazanan yerel yönetimler zaman içinde yerel hizmetlerin yerine getirilmesi ve ihtiyaçların yerinden hızlı ve isabetli bir şekilde sağlanması yönü ile önem kazanmıştır. Merkezi yönetimlerin yerine getirmekte zorlandığı yerel hizmetler yerel yönetimler tarafından yerine getirilmesi süreç içinde bu yönetim modelinin önemini artırmıştır. Hizmet yönü ile ön plana çıkan yerel yönetim modeli demokrasinin gelişimi ve temsiliyet zihniyetinin değişimi ile birlikte katılım yönüyle tartışmalara konu olmuştur. Geçmiş yerel yönetimsiz bir yapıya dayanan ülkemiz zaman içinde yerel yönetimlerin gelişimine ilişkin adımlar atmıştır. Ülkemizde 1970'li yıllara kadar hizmet yönü ile tartışılan yerel yönetimler 70 sonrası ise katılım yönü ile tartışılmaya başlanmıştır. Dünyada da yerel yönetimlerin güçlendirilmesi katılımın artırılması gibi düşünceler etkili olurken bu gelişmeler çeşitli platformlar ve kuruluşlar aracılığı ile yayılmaya çalışılmış. 1992 yılında yeryüzü zirvesi ile önemli bir adım atılarak sürdürülebilir kalkınma ve güçlü yerel yönetimler modeli hakim kılınmaya çalışılmış bu kapsamda oluşturulan Gündem 21 programı ülkemizde de karşılığını 1997 yılında Yerel Gündem 21 ile bulmuştur. Sürdürülebilir kalkınma ve güçle yerel yönetimler için çeşitli kurum ve kuruluşların desteği ile başlanan Yerel Gündem 21 programı 2000 yılında ilk meyvesi olan kent konseyini vermiştir. 2005 yılında ise 5393 sayılı belediyeler kanununda kent konseyleri yerel yönetimlerde zorunlu hale getirilerek yerel gündem 21 somut bir kimliğe bürünmüştür. Ancak yasada zorunlu hale getirilen kent konseylerinin kuruluşu ve yapısına ilişkin yönerge 2006 yılında

düzenlenmiş ve yürürlüğe girmiştir. Bu durum kent konseylerinin doğuşu aşamasında temelsiz olduğunun bir göstergesidir. Öte yandan 5393 sayılı yasa ile kurulmalar zorunlu olan kent konseylerini kurmayan belediyelere ne tarz bir yaptırım uygulanacağı belirlenmemiştir. Bu durum zorunluluğun yaptırımsızlığı durumunu ortaya çıkarmaktadır. Bu süreçte hizmet yönü ile ön planda olan yerel yönetimler ülkemizde yönetim, katılım boyutu ile ön plana çıkmıştır. Merkezi yönetim, daha güçlü daha yetkili aynı zamanda katılımın fazla olduğu, yerel yönetim modelini ülkemizde hayata geçirmeye çalışmaktadır. Bu yönü ile kent konseyleri önemlidir. Bu konseyler halkın kendine ilişkin vereceği kararlar doğrudan katılımını sağladığı için bir nevi doğrudan demokrasinin bir örneği olarak ta nitelendirilebilir. Bu konseyler sivil toplum kuruluşları, yerel örgütler, siyasi temsilciler, yerel halkın katılımı ile oluştuğu için katılım açısından çok çeşitlilik sağlanmıştır. Konseyler her ne kadar katılım yönü ile ön plana çıksa da bu konseyler sadece tavsiye ve görüş sunma yetkisine sahip olduğu için yaptırım gücü olamayan bir yapılanma olarak karşımıza çıkmakta, bu yönüyle de yerel kararlara katılma ayağı eksik ya da sakat doğmuştur. Bu çerçevede incelediğimiz demokrasi, yerel yönetimler ve bunların gelişiminin ürünü olan kent konseylerine ilişkin elde edilen teorik bilgilerin uygulama modellerinden biri olarak Van Kent Konseyini görmekteyiz. Ülkemizde oluşturulan 200'ün üzerinde kent konseyi arasında uygulama ve çok seslilik açısından önemli bir yere sahip Van Kent Konseyi ilgili yasa çerçevesinde oluşumunu sağlayan ve kentin ihtiyaçlarına ilişkin yapılanmalara bünyesinde yer veren bir konseydir. Araştırmamızın son bölümünde Van Kent Konseyi, Malatya Kent Konseyi ve Nilüfer Kent Konseyi karşılaştırılarak hem ülkemizde konseylerin durumu hem de Van Kent Konseyi'nin ne durumda olduğunu incelemeye çalıştık. Bu karşılaşmadan elde edilen bilgiler ışığında katılım boyutu ile farklı siyasal hareketlere bünyesinde yer veren Van Kent Konseyi bu yönü ile çoğulculuk ve çok renklilik açısından örnek bir modeldir. HUDAPAR, SP, CHP ve AKP temsilcilerinin konsey yönetiminde yer alması belediye yönetimine sahip olan HDP'nin politikasının bir sonucudur. HDP'nin siyasal anlayışında ve günümüzdeki mevcut durumunda farklı kesimleri buluşturma ve ortaklaşma politikası yürüttüğü gözlerden kaçmamaktadır. Bu anlayış işte bu noktada da hayat bularak Van Kent Konseyi Yürütme Kuruluna yansımıştır. Öte yanda yine konsey yönetiminde sadece HDP'ye

yakın sivil toplum kuruluşları değil, farklı düşüncelere sahip sivil toplum kuruluşları da kendilerine yönetimde yer bulabilmişlerdir. Van Kent Konseyi'nde çoğulculuk anlamında bu denli bir çaba yada model benimsenmiş olmasına rağmen konsey yönetiminde bir HDP etkisi gözle görülür bir gerçektir. Bunun asıl nedeni ise kent dinamiklerini oluşturan ve konseyin yönetiminde yer alan sivil toplum kuruluşları, sendikalar, dernekler ve diğer birçok yapı HDP anlayışına yakın olması ve tabanını HDP'li kesimlerin oluşturmasıdır. Katılım yönü ile yönetmelikte istenen şartları yerine başarı ile getiren Van Kent Konseyi uygulama ve faaliyetler açısından biraz eksik kalmıştır. Yönetmelikte yer alan şekil şartları doğrultusunda meclisler ve çalışma grupları şeklinde yapılanan, bununla da kalmayıp bu çalışma grupları ve meclislere destek amacı ile çalışma ofisi kuran Van Kent Konseyi'ne bu şekli ile baktığımızda çok aktif ve sağlam bir konsey gözükmektedir. Ancak bu konsey dönemsel olarak çalışmalarını artırmakta, kent konseylerinden beklenen aktif katılım, kent kararlarında etkililik, kent sorunlarının çözümü konularında çalışma yapma yönleri ile zayıf kalmaktadır. En aktif dönemini Van depreminde yaşayan bu konsey, faaliyet ve aktivite anlamında zayıf bir konsey olarak karşımıza çıkmaktadır. Şunu da unutmamak gerekir ki ülkemizde kağıt üzerinde sadece var olan konseyler düşünüldüğünde Van Kent Konseyi iyi bir örnek modeldir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, A. (Aralık 2008). “*Yeni Yerel Yönetim Yasalarında Katılım*”. *Yerel Yönetimlere Katılım*, Bülten 64. Ankara: Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını, s. 17-27.
- Adıgüzel, Ş.(2003). “*Yerel Düzeyde Yönetime Katılım ve Yerel Yönetim Sürecindeki İşlevleri Açısından Yerel Gündem 21: Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Örneği*”. *Çağdaş Yerel Yönetimler*. Cilt 12. Sayı 1: 45-63.
- Akdeniz, H. (2007). “*Yerel Yönetimlerde Demokratikleşme ve Halk Katılımına Etkisi Bağlamında İnternet ve Toplumsal Katmanlaşma*”. *Yerellik ve Politika (Küreselleşme Sürecinde Yerel Demokrasi)*. (Ed. Ayşegül Mengi). Ankara: İmge Kitabevi.
- Aktan, C. C. (1997). “*Demokrasi ve Sivil Toplum*” *Yeni Türkiye*. Sayı 18: 68-95.
- Güler, B.A.(1998).*Yerel Yönetimler*. Ankara: TODAİE Yayınları.
- Bulut, Y. (1996). “*Belediye Yönetiminin Yeniden Düzenlenmesinde Gündemden Düşmeyen Konular*”. *Türk İdare Dergisi*. Sayı 413: 171-184.
- Bulut, Y. (2003). “*Sivil Toplum Devlet ve Yerel Yönetimler*”. *Türk İdare Dergisi*. Sayı 441: 217-231.
- Bülbül, Z. (2009). *Ekonomik Dönüşüm Süreci, Kentleşme, Sürdürülebilir Kalkınma ve Kent Konseyi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çarkçı, A. (2008). *Yerel Siyaset Üzerine Söyleşiler*. 1. Baskı. İstanbul: Şehir Yay.
- Çam, E.(2011). *Siyaset Bilimine Giriş*. İstanbul: Der Yayınları.
- Çeçen, A. (1995). *İnsan Hakları*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Çevikbaş, R.(1995). *Yerel Yönetimler, İşlevi ve Türkiye'deki Durumu*. *Türk İdaresi Dergisi*, sayı 407.
- Çiçek, Y.(2014) “Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yerel Yönetimler”.*KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, s.1.
- Çitçi, O. (1998). “*Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi*”. *Çağdaş Yerel Yönetimler*. Ankara: TODAİE Yayayınları
- Çukurçayır, M. A. (2011). *Yerel Yönetimler Kuram Kurum ve Yeni Yaklaşımlar*. Konya: Çizgi Kitabevi.

- Çukurçayır, M. A. (2006). *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*. 3. Baskı. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Derdiman, R. C. (2005). *Yeni Düzenlemelere Göre Yerel Yönetimler*. İstanbul: Aktüel Yayınları.
- Doğan, C. (2002). *Kamu Görevlileri El Kitabı*. Ankara: TODAİE.
- Ejder, Y. (1996). “*Hukuk Sözlüğü*”. Ankara: Yetkin Yayınları, Genişletilmiş 5. Baskı.
- Ergin, B. (2008). *Belediyelerde Yönetime Katılım ve Zeytinburnu Belediyesi Kent Konseyi Uygulaması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ersöz, H. Y.(2000). *Sosyal Politika Açısından Yerel Yönetimler (İngiltere, İsveç ve Türkiye Örneği)*. İ.Ü. Sos. Bil. Ens.
- Emrealp, S. (2005), *Türkiye Yerel Gündem 21 Programı Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı*. İstanbul: UCLG-MEWA Yayınları.
- Emrealp, S. (2010), *Türkiye'nin Katılımcı-Demokratik Yerel Yönetişim Modeli Olarak Dünyaya Armağanı Kent Konseyleri*. İstanbul: UCLG-MEWA Yayınları.
- Erdem, İ. (2011). *Yerel Siyaset ve Yerel Belediyecilik*. İstanbul: İlke Yayıncılık
- Erençin, A. (2002) , “Yerel Yönetimler ve Yeni Kamu Yönetimi Tartışmaları”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*. Cilt 11. Sayı 4: 25-40.
- Ergin, B.” *Belediyelerde Yönetime Katılım ve Zeytinburnu Belediyesi Kent Konseyi Uygulaması*” (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, 2008)
- Es, M. (2008), *Osmanlı Devletinde Mahalli İdareler*, *Yerel Siyaset Dergisi*, s.27.
- Giritli, İ. ve Sarmaşık, J. (2011). *Anayasa Hukuku*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Görmez, K. ve Altınışik, H.U. (2011). “*Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri*”. *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*. Bursa: Bursa Kent Konseyi
- Gözübüyük, A.Ş.(2003). *Anayasa Hukuku*. Ankara: Turhan Kitapevi.
- Gözler, K. (2006). *Anayasa Hukukuna Giriş*. Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.
- Görmez, K. (1997). *Yerel Demokrasi ve Türkiye*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Göymen, K. (1997). *Türkiye’de Kent Yönetimi*. İstanbul: Boyut Kitapları.

- Gümüş, F. (2009). *Yönetişim Kavramına Eleştirel Bir Yaklaşım ve Tuzla Kent Konseyi Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güneş, M. ve Beyazıt, E.(2012). *Yerel Gündem 21'den Kent Konseylerine*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (2011), *2010 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu*. Ankara: İçişleri Bakanlığı Yayınları.
- Kalkınma Bakanlığı, (2011), *Türkiye'de Sürdürülebilir Kalkınma ve Yeşil Ekonomi Alanında En İyi Uygulamalar Başvuru ve Seçim Süreci Başlıklı Rapor*. Ankara: Kalkınma Bakanlığı Yayınları.
- Kapucu, N. (2003). "Yeni yönetim yaklaşımları ve yerel yönetimler". *Yerel ve Kentsel Politikalar*. (Ed. M. Akif Çukurçayır ve Ayşe Tekel). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Karabulut, H, "Yerel demokrasilerde kent konseylerinin rolü: Bursa Kent Konseyi örneği" (Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi, 2009)
- Kalabalık, H.(2005). *Avrupa Birliği Ülkeleri İle Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Hukuku Teori-Uygulama*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Keleş, R. (1993). *Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar: 1975–1992*. İstanbul: IULA-EMME.
- Keleş, R. (2009). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Koçak, Y. (2008). *Karşılaştırmalı Yerel Yönetimler*. Ankara: Orion Kitabevi.
- Karabulut, H. (2009). *Yerel Demokrasilerde Kent Konseylerinin Rolü: Bursa Kent Konseyi Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Lijphart, A. (2006). *Demokrasi Motifleri* (Çev: Güneş Ayas ve Utku Umut Bulsun). İstanbul: Salyangoz Yayınları.
- Manfred G. Schmidt, (2002), *Demokrasi Kuramları*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Nadaroğlu, H. (2001). *Mahalli İdareler*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Nadaroğlu, H., Varcan, N. (2005). *Yerel Yönetimler*. Eskişehir. Anadolu Üniversitesi.

- Öner, Şerif. (2001). “*Belediyelerde Yönetime Katılmada Halkla İlişkilerin Rolü ve Önemi*”. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt 3. Sayı 2: 100-114.
- Ozankaya, Ö. (1996). *Toplumbilim*. İstanbul: Cem.
- Öner, Şerif. (2000). “*Belediye Meclis Üyelerinin Yerel Katılım Algılaması*”. Türk İdare Dergisi. Sayı 428: 131-140.
- Özden, M.S. (2010), *Türkiye’de Yerel Yönetim Reformu Uygulamasının Devamına Destek (LAR II) Projesi*. Türkiye.
- Özer, M. Akif. (2000). “*Yerel Demokrasi, Demokratik Yerel Yönetimler ve Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesi Kavramlarının Tahlili Üzerine*”. Türk İdare Dergisi. Sayı 426: 129-143.
- Pustu, Y. (2005). *Yerel Yönetimler ve Demokrasi*. Sayıştay Dergisi, 15(57), s.121-134.
- Ruşen, K. ve Can, H. (2005). *Çevre Politikası*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Sander, O. (2007). *Siyasi Tarih: İlk Çağlardan 1918’e*. Ankara: İmge Yayınları.
- Schmitt, C. (2012) *Siyasal Kavramı*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Soyugüzel, H. (2012). *Kent Konseyleri Ulusal Raporu-Türkiye Kent Konseyleri Birliği Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı*. Çanakkale.
- Sünbül, M. (2012). *Yerel Yönetimlerde Demokratik Katılım Açısından Kent Konseyinin Önemi Ve Küçükçekmece Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tanilli, S.(1996). *Devlet ve Demokrasi: Anayasa Hukukuna Giriş*. İstanbul: Çağdaş Yayınları.
- Tekeli, İ.(2012). *Türkiye için STK’lar ve Katılımcı Demokrasi Yazıları*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tekeli, İ. (1999). *Modernite Aşılırken Siyaset*. Ankara: İmge Kitabevi,
- Turhan, M.(1988). “*Çoğunluk İlkesi*”. Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.4.
- Türkdoğan, O. (1977). *Köy Sosyolojisinin Temel Sorunları*. (2. Baskı). Ankara. Sebil.
- Türkiye Çevre Sorunları Vakfı (1991). *Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu, Ortak Geleceğimiz*. Ankara: Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yayını.

- Uluslararası Yerel Çevre Girişimleri Konseyi (1992), *Yerel Gündem 21 Planlama Rehberi*. Kanada: ICLEI Yayını.
- Varcan, N., Taraktaş, A. ve Hacıköylü, C.(2013). *Yerel Yönetimler*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.
- Yeşil, R. (2002). *Okul ve ailede insan hakları ve demokrasi eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, S.(1994). “*Yerel Yönetim ve Demokrasi*”. İstanbul: IULA-EMME Yayın Birimi.
- Yüce, S. G. ve Özden, D. (2011). *Polis Adaylarının “Demokrasi” Kavramına İlişkin Algularının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi*, Polis Bilimleri Dergisi. s13(2): 147-178.
- 26502 Sayılı T.C. Resmi Gazete(2007). *Türkiye’de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedefleri’nin Yerelleştirilmesi Projesi Metni*. Türkiye.
- 26313 sayılı T.C. Resmi Gazete (2006). İçişleri Bakanlığı Kent Konseyleri Yönetmeliği.
- İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, (2012). <http://www.migm.gov.tr>

- Arıkan, K.S.(2012) Büyükşehir Yasası neler getiriyor? Erişim tarihi: 21.08.2014, <http://www.hukukihaber.net/mevzuat/buyuksehir-yasasi-neler-getiriyor-h29338.html>
- Ertekin. M.(2013), *Evrensel insan hakları ve demokrasi kavramı*. Erişim tarihi: 17.09.2013, <http://www.ortadogugazetesi.net/makale.php?id=12586>
- Erişim tarihi: 20.08.2013, <http://demokrasi.nedir.com/>
- Erişim tarihi: 04.07.2014, <http://www.serdarhan.com/halk-demokrasisi-nedir-kisaca-14529.aspx#ixzz31Q8YqQkK>
- Erişim tarihi: 21.05.2014, <http://www.habitat.org.tr/gundem21/40-gundem21/47-gundem-21.html>
- Erişim tarihi: 18.03.2014, http://tr.wikipedia.org/wiki/Yerel_y%C3%B6netim
- Erişim tarihi: 21.04.2014, <http://vankentkonseyi.com/>
- Erişim tarihi: 25.01.2014, <http://malatyakentkonseyi.com/default.asp>
- Erişim tarihi: 15.01.2014, <http://www.niluferkentkonseyi.org/index.php>
- Erişim tarihi: 11.01.2014, <http://www.izmirkentkonseyi.org.tr/1/1/24/kent-konseyi-nedir>
- Erişim tarihi: 18.01.2014, <http://www.bursakentkonseyi.org.tr/?sayfa=icerik&id=14>
- Erişim tarihi: 29.05.2014, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061008-5.htm>
- Erişim tarihi: 15.09.2014, <http://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/>
- Erişim tarihi: 25.10.2014, <http://www.lar.org.tr/sayfalar/goruntule/1/>
- Erişim tarihi: 18.11.2014, <http://ab.immib.org.tr/web/eklenti/Rio+20-Taslak-Mevcut-Durum-Raporu.pdf>
- Güneş, İ.(2003), *Yerel Yönetim Dersliği*. Erişim tarihi: 05.01.2014, <http://idari.cu.edu.tr/igunes/yerel/yy-21.htm>
- Özdemir, A.T.(2011), *Mahalli idarelerde halk katılımı bağlamında kent konseyleri*. Erişim tarihi: 13.05.2014, <http://dergi.sayistay.gov.tr/icerik/der83m2.pdf>
- Şahin, B.(2008), *Liberal Demokrasinin Temelleri*. Erişim tarihi: 15.06.2014, <http://www.liberal.org.tr/sayfa/liberal-demokrasinin-temelleri-bicansahin,188.php>
- Türkiye’de Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi LAR-I ve LAR-II Projeleri*, (2012), Erişim tarihi: 15.03.2014, www.lar.org.tr

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı :Selahattin Kahraman

Doğum Yeri : Batman

Doğum Yılı : 1983

Medeni Hali : Evli

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise 1999-2001 : Batman Lisesi

Lisans 2003-2008 : Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi

Yabancı Dil : İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

2001-2013 : Basın, yayın ve medya sektörü(Show Tv, ATV, İHA, Anadolu Ajansı, Tav Ajans)

2013- Devam : Bankacılık(İş Bankası)